

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezna številka se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 47.

V Ljubljani, dne 19. novembra 1914.

Leto XXVII.

Varuški odbori

po novem zakonu z dne 12. okt. 1914.

Zadnja leta so se tudi po naših deželah ustanovila po posameznih sodnih okrajih in po občinah prostovoljna društva in ustanove, ki imajo skrbeti za zanemarjene in zapuščene otroke. Po sodnih okrajih so mladinska društva, po posameznih občinah pa tako imenovani sirotinski odbori. Navadno je reč tako urejena, da imajo člani sirotinskih odborov, ki se vsi za to sami prostovoljno oglašijo, razdeljene otroke, kateri nimajo staršev, ali nezakonske otroke, ki morajo imeti kakoga varuha. Dotični odborniki prevzemo s tem dolžnost, da se nekoliko brigajo za dotičnega otroka. Tako je oskrbljeno glede na telo in tudi na dušo glede na vzgojo. Tupatam imajo tudi ženske, katere v imenu društva ali v imenu sirotinskega odbora obiskujejo take zapuščene otroke, se pouče o njihovih razmerah, izkušajo popraviti kar se jim godi krivice in poročajo o tem sirotinskemu odboru ali sodišču.

Po novem zakonu se bodo take ustanovne postave uvedle. Po občinah se bodo ustanovili varuški odbori in sicer jih bo imenovalo sodišče. Navadno bo za eno občino en tak odbor. Lahko se bo pa tudi več občin, katere so majhne, združilo, ali v zelo velikih občinah nastavilo več varuških odborov. To bo uredila politična gosposka (okrajno glavarstvo) sporazumno s sodiščem. Imenovali se bodo v te odbore zastopniki občine, duhovniki in učitelji, ter drugi za to sposobni ljudje, zlasti taki, ki so člani kakih mladinskih zvez obojega spola. Poslovna doba teh varuških odborov bo trajala pet let.

Varuški odbori imajo dolžnost po-

magati sodišču pri varuškem poslu zapuščenih otrok. Nadzirati morajo življenje teh otrok, poskrbeti za nje in kadar ne morejo sami pomagati, naznaniti nedostatke sodišču. Sodišče jim pa more dati tudi še drugih pravic in sicer te-le: varuhi morajo narediti obljubo za svoje delo pri sodiščih. Po novem zakonu bodo smeli to obljubo sprejeti tudi varuški odbori. Tem odborom se bo smelo dati nadzorstvo nad rejenci do 14. leta in tudi pravica, da bodo smeli oni odločevati, kdo sme in kdo ne sme sprejemati rejencev. Varuški odbor bo smel stopiti v zvezo z deželnim odborom, z državnimi uradi, z raznimi zavodi in društvi in bo smel nastavljeni tudi osebe, ki bodo skrbele za sirote. Vsi uradni dopisi varuških odborov bodo prosti poštine.

Zakon o varuških odborih je že potrjen, toda vlada more še odrediti izvršilne predpise, katerih do zdaj še ni izdala. Nam se pa zdi potrebno, da že danes opozorimo nato ljudi in da že zdaj prosimo naša društva in naše verske zveze in družbe, naj dajo s požrtvovalnim in pridnim delom v blagor zapuščenih otrok temu zakonu pravo in blagonsno življenje.

Težki spomini.

Pred sto leti so obiskali naše kraje hujski časi, kot nam jih je z ozirom na naše dežele prinesla sedanja vojska. Stari možje po Gorenjskem vedo iz ustnih sporočil njih očetov in dedov marsikaj zanimivega povedati iz tistih časov. Nedavno mi je pripovedoval zanesljiv mož to-le:

Moj stari oče, ki so doživeli visoko starost in imeli mnogo pretrpeti v življenju,

so mi na stara leta večkrat pripovedovali, da se bo kmalu na svetu vse preobrnilo, ker tako kot gre zadnja leta, ni mogoče da bi šlo naprej. Nobena hrana za posle ni zadostj dobra, nobena obleka za dekleta predraga. Kako pa smo živeli včas! Jedli smo največ zelenjavo, repo, korenje in krompir. Jeseni smo nasušili krhlov, da smo jih imeli do poletja zadosti. Ženske so predle lan in vsi smo nosili hodnične obleke. Hlačam smo rekli leskove hlače. Bile so to pobarvane hodnične hlače. Barhanta ni nobeden poznal. Dote so bile majhne. Iz najpremožnejših hiš so dobivali dekleta po par sto goldinarjev dote, kar je bilo največ. Ni se nam zdelo mogoče, da bodo prišli kdaj časi, da bo oče svojega sina peljal v soldate. Takrat so soldate lovili in vsak, kdor je le mogel, se je skrival. Sedaj pa spremljajo očetje in matere sinove v kopenske.

Nastale so slabe letine in leta 1817. je pritisnila lakota. Moj stari oče so bili stari takrat 29 let. Pravili so mi, da so rekli tisto leto ljudje, da »ni bilo sv. Duha«. Nobelega teka ni bilo. Jedli smo po petkrat na dan, ko pa smo od mize vstali, smo se pa prišli in vprašali, kaj bomo še jedli? Spomladi leta 1817. je bilo najhujše. Psa ali mačka ni bilo več dobiti. Vse je šlo v lačne želodce. Jedli smo koprive, travo, otrobe. Ljudje so umirali s travo v ustih. Pri nas smo dobili mrliča za zelnikom s travo v ustih. K Gašperčku na Kokrico je prišla ženska, ki je pobrala vse stare kosti, da je mogla za hčer skuhat juho. Ko so pa prišli mimo romarji, ki so šli na božjo pot, in videli, da imamo še pesino perje, so nas blagovali.

Ko pa je tisto leto ječmen zorel, so šle ženske v polje, ga omele, da dejale za peč in drugi dan smo imeli po dolgem času prvi kruh. Ko smo imeli ta prvi kruh, je ponehala lakota.

Pripomniti moram, da so pravili ljudje od tistih časov, da so imeli po nekaterih hi-

šah še dovolj jesti, ampak zalegla na ni nobena stvar. Vedno so bili lačni.

Draginja je bila velikanska. Oderuhe pa je Bog udaril. En sam zgled. Miha Oranič na Povljah je imel tisto leto 100 mernikov pšenice. Prišel je k njemu Olep iz Tenetiš pri Kranju (čigar sin je umrl ravno prejšnji teden). Ponujal mu je za pšenico po 8 gld. za mernik, potem tudi 9 gld. Ni jo hotel dati, ampak je zahteval po 10 gld. Tako drago mu jo ni hotel nihče plačati. Kaj se mu je zgodilo, kako ga je Bog udaril! Med pšenico so se zaredili moli in vseh 100 mernikov jo je moral Oranič spomladi v senožet. Tiste senožeti še danes vsak pomni.

S prvim ječmenovim kruhom pa je prenehal ta strašni čas. Lakota je poglela, letina je bila dobra. Cene so šle nazaj in vse se je obrnilo na bolje.

Tako hudih časov potem ni bilo skoraj 100 let. Letos pa je udarila svetovna vojska, in če Bog ne preobrne, se znajo ponoviti trpljenja dni, ki so bili pred sto leti.

Tako je pravil star mož, izkušen mož.

Pregled po svetu.

Ogrska. Ministrski predsednik grof Tisza je začel delati za spravo narodov na Ogrskem. Pravi, da je treba dati Rumunom na Ogrskem več pravic. Bivši ministrski predsednik grof Khuen-Hedervary sodi o vojski sledeče: Grof Khuen je glede udeležbe Turčije rekel, da grozi Angliji največja nevarnost, če se Turkom posreči polastiti se Sueškega kanala. Tudi za Rusijo udeležba Turčije v vojni ni malenkostna reč, ker bo prisiljena veliko svoje vojske postaviti proti Turkom; čete, ki bi jih sicer lahko uporabila proti Nemčiji in Avstro - Ogrski. Glede Japonske je grof Khuen mnenja, da pazijo Zedinjene države na to, da bi se moč Japoncev v Tihem oceanu preveč ne razpasla. Če bi Anglija Japonce v tem podpirala, je pretrganje diplomatskih zvez med Londonom in Washingtonom neizogibno. V Ameriki se že sedaj čutijo slabe posledice vojne na trgovino; iz tega utegne nastati še več, kakor si kdo misli. Na vsak način mora ta vojna dospeti do konca. Francija bo morala koncem koncev priznati, da je Nemčija nikdar ni ovirala v gmotnem razvoju, in tudi Rusija bo morala priti do spoznanja, da se niti Nemčija, niti Avstrija nista nikoli borili proti njenim težnjam, v koliko se ne tičejo Evrope. Tako bo končno Anglija proti sebi imela cel svet, in ni mogoče znati, kako ga naj preмага.

Rim. Milanski listi poročajo, da namerava papež izdati okrožnico, ki izproži vprašanje mirovne konference. Ker se izproži tudi rimsko vprašanje, bo morala zavzeti tudi Italija svoje stališče.

Italija. Italijanski parlament bo zboroval začetkom meseca decembra. »Ruski Invalid« priobčuje naslednjo grožnjo Italiji: Zadnji čas je, da poseže

Italija vmes. Naj nikar ne čaka, dokler mi zanjo ne pobereмо kostanja iz žerjavice, ker potem se bodo našli drugi odjemalci. Italija naj ve, da, če nemudoma ne udari, pripade zgornji del Jadranskega morja Srbom in Črnogorcem.

Turčija. V najkrajšem času se bo proglasila sveta vojska. Šejk il Islam bo izdal ukaz, ki bo prepovedal sodelovanje mohamedancev v angleški, francoski ali ruski armadi. K temu se poroča: Sultan Mehmed Rešad je izdal kot kalif, torej kot vladar mohamedanstva, oklic turški mornarici in armadi, v katerem naznanja, da je prišel skupno z Avstrijo in Nemčijo vojsko proti Rusiji, Angliji in Franciji, kjer se nahaja na milijone mohamedancev pod trinoško upravo. Nadalje proglašča sveto vojsko proti Rusiji, Franciji in Angliji in poziva vse mohamedance, da naj se kakor levi vržejo na sovražnika. Kalif proglašča vse mohamedance, ki padejo v sveti vojsko, za mučenike.

Bolgarija. Sobranju je bil predložen načrt o izrednem vojnem kreditu 33 milijonov. — Bolgarski častniki, ki so bili v Rusiji, se vračajo domov. — Moratorij se je v Bolgariji podaljšal do 7. februarja 1915. — Poroča se, da namerava bolgarska vlada v najkrajšem času izročiti v Nišu noto resnega pomena, v kateri bo označila svoje zahteve.

Grčija. Grški listi poročajo: Grška vlada bo kljub obveznostim proti Srbiji varovala svojo nevtralnost, pač pa bo izpolnila svoje obljube, če bo potrebno. Grki sedaj ne bodo nastopili sovražno proti Turčiji. — Grški princ Jurij je odpotoval s svojo soprogo iz Kodanja čez Nemčijo, Švico in Francijo domov. Poročilo je zato zanimivo, ker je princ Jurij še nedavno izjavil nekemu časnikarju, da ostane Grška nevtralna in da namerava pozimi ostati v Kodanju. Njegovo potovanje je v zvezi s poročilom solunskega lista »Secolo«, da je Anglija naprosila Grško za 50.000 mož močno pomožno grško armado za Egipt. Grška je baje voljna, da ugodí Angliji, če jo odškoduje in če ji jamči, da se ne bo kršil mir na Balkanu. V zvezi s tem je tudi zasedanje Epira, ki ga je Grški zagotovila Anglija. — Grške čete, ki stoje ob meji proti Bolgariji, so že nekaj dni izvajale vznemirljivo delovanje. Na petih točkah so grške čete v okraju Mevrokop 11. t. m. napadle nepričakovano bolgarske obojne straže. Na celi črti se je vnel ogenj iz pušk, ki je trajal do večera. Bolgarske čete so se omejile na to, da so odgovarjale na grški ogenj. Izgube niso znane.

Albanija. Iz Soluna se poroča, da je grški ministrski predsednik izdal proglas prebivalstvu v Epiru, s katerim naznanja, da se je Epir priklopil Grški. — Grške čete tabore ob albanski meji.

Srbija. Iz Zemuna se poroča: Da bi bil Belgrad porušen, ne odgovarja resnici. Naša artiljerija ne napravlja škode, če to ni iz strateških ozirov po-

trebno. Iz Belgrada so zadnje dni komaj odgovarjali na naš ogenj. V Belgradu se razširjajo nalezljive bolezni. Posebno hudo divja griza, ki zahteva velikih žrtev. Belgrajska garnizija se pripravlja na končne boje in je zato mestno poveljstvo odredilo, da mora civilno prebivalstvo takoj zapustiti mesto. Dne 2. t. m. se je opazilo z daljnogledi, da je zapustilo Belgrad 1500 težko obloženih voz v smeri proti Nišu. Neki iz Niša v Carigrad došli poslanik neke velesile je izjavil, da, če tudi je srbska armada imela velike izgube, njena odprna sila še ni uničena. Srbska armada dobiva neprestano orožje, strelivo in denar iz Francije in Rusije. Francoska pomoč prihaja čez Solun. Rusija pa pošlje povprečno vsak teden po Donavi v Kladovo tri parnike. Francozi so poslali zadnje tedne Srbom šest novih baterij in tri poljske baterije. — V Nišu se vojska le malo čuti. Živila niso posebno draga. Tuji diplomati so ustanovili celo diplomatski klub, kateremu je prepustil kralj Peter svojega kuharja. Kralj Peter, ki je nevarno bolan, stanuje v topoljskem samostanu, ki leži 3 ure od Belgrada. V Nišu živi princ Jurij, ki je na zadobljenih ranah ozdravel, a mu je vojno poveljstvo radi njegovih posebnosti noče poveriti nobenega poveljstva. Na vojsko spominjajo v Nišu le številni ruski častniki, strežniki in strežnice. — Pod predsedstvom srbskega prestolonaslednika Aleksandra je zboroval kronski svet, pri katerem sta bila tudi črnogorski posebni odposlanec in ruski poslanik navzoča. Francoska je zopet Srbiji dovolila kredit 50.000.000 frankov, katera vsota je že čez Solun došla v Niš. — Srbska vlada je ponudila Bolgarski svojo podporo, če hoče Bolgarska osvojiti turško ozemlje. Bolgarska se je primerno zahvalila.

Francija. Predsednik republike Poincare je povodom padca trdnjave Tsingtav častital japonskemu cesarju, ki se mu je zato zahvali.

Anglija. Dne 11. t. m. je bil odprt parlament s prestolnim govorom, ki pravi med drugim: Energija in sodelovanje vseh mojih podložnikov v celi državi stremi za tem, da se zagotovi zmagovit konec vojske. Nadalje se omenjajo prizadevanja Anglije in vseh zaveznikov, da bi nasproti Turčiji ohranili prijazno nevtralnost. Večina mohamedanskih podanikov je udana in podpira državo. Po celi državi vlada nemomajljiv sklep, na katerekoli način in katerokoli ceno angleškemu orožju izvojevati uspeh. — Pričakuje se, da bo vlada zahtevala 200 milijonov funtov šterlingov kredita. Namerava se del kredita pokriti z davki, ki bi prinesli 30 do 50 milijonov. Premier minister Asquith je v principu sprejel predlog, naj bi posebna komisija, v kateri bi bile zastopane vse stranke, uredila način preskrbe družin vojakov. — Tudi se pečajo v Angliji sedaj resno z mislijo, da bi uvedli splošno vojaško dolžnost.

Rusija. Car Nikolaj je došel dne 8. novembra v Cholm. Sprejel je mestno

m deželne odposlance in si ogledal neko bolnišnico za ranjence. Nagovoril je vsakega posameznega zelo ljubeznivo in jim delil svetinje in križ reda sv. Jurija. — Ruska vlada je do konca vojske odpravila vsa meščanska sodišča na Finskem. Postopanje proti vsem prestopkom in zločinom je izročeno vojnim sodiščem. Dosedaj je na Finskem 56 ruskih vojnih sodišč. — Ruski car je poslal belgijskemu kralju visok red. — Poroča se, da se Rusija trudi v Bukarešti in Sofiji, da bi dosegla prehod proti Carigradu za ruske čete. To je pa najbrž le navidezni manever, ker Rusija potrebuje vojaštvo drugod.

Švica. Čez Švico je potovalo nad 400 avstrijskih in nemških civilistov, ki so jih bili vsled vojske do zdaj na Francoskem zadržali. Avstrijci so se peljali čez St. Margarethen domov. Vodilni švicarski vojaški krogi sodijo, da bo morala ostati švicarska armada tudi pozimi v svojih sedanjih bivališčih. Švicarsko časopisje živahno razpravlja o predlogu s posebne strani, da naj se namreč švicarski zvezni svet s posebnimi odposlanci obrne na papeža in na predsednika Wilsona s prošnjo, da naj uvedeta in izvedeta mirovno posredovanje.

Portugalska. Listi poročajo iz Portugalske, da še vedno z bombami rušijo mostove in kolodvore. Vlak, v katerem se je vračal portugalski ministrski predsednik iz severne Portugalske, je skočil s tira. V Braganci in Malti je revoltiralo vojaštvo, o čemer pa listi vsled stroge cenzure ne smejo poročati. Uredništva in tiskarne večjih monarhističnih listov so bile porušene in oplenjene. Dne 2. novembra je pred nemškim konzulatom v Oportu razpočila bomba. Ob času eksplozije k sreči ni bilo nikogar v poslopju. Škoda je neznatna. — Portugalska mora vsled svoje zveze z Angleško poslati pomožne čete na francosko bojišče. Republikanci stoje na strani trojnega sporazuma, monarhisti jim pa nasprotujejo. Vojaški krogi s sedanjim položajem niso zadovoljni. Poizkus monarhistične vstaje se je pa hitro zatrl. Ob tej priliki je sodrga uničila vsa uredništva kraljevskih časopisov. Mobilizira se na Portugalskem zelo počasi in bodo mogle portugalske čete odriniti na bojišče šele začetkom bodočega leta.

Kitajska. Listi poročajo, da se je razmerje med Rusijo in Kitajsko iznova poslabšalo. Ruska vlada je vprašala kitajsko, kaj naj pomeni veliko zbiranje čet na meji. Kitajska vlada je s hladnimi besedami odgovorila, da se Rusija in Japonska tako sovražno vedeta, da bi Kitajska stavila na kocko svoj obstanek, ako bi se ne pripravila za vse možnosti. — Iz Peterburga poročajo, da je Rusija vložila protest zaradi zbiranja močnih kitajskih čet ob mandžurski meji. — Iz Irkutska in Charbina prihajajo vesti, da je v Mandžuriji izbruhnulo med prebivalstvom Rusiji nevarno gibanje. V večjih mestih se prirejajo shodi. Odredile so se

tudi vojaške priprave. Cenzura je prepovedala časopisju o tem poročati.

Japonska. Listi poročajo, da zahteva Japonska od Kitajske, naj odstrani svoje čete iz province Šantung, katero namerava Japonska začasno zasedati v varstvo Tsingtau.

Kanada. Ne samo na Angleškem, tudi v Kanadi se vedno bolj vznemirjajo, ker se boje, da Nemci nameravajo napasti Kanado. Angleški listi poročajo iz Ottawe, da se prirejajo velike manifestacije, pri katerih zahtevajo, da naj se za obrambo dežele ukrenejo boljše obrambne odredbe. Parlament naj se takoj skliče. Kanadski ministrski predsednik in vojni minister sta se takoj vrnila v glavno mesto.

Egipt. Iz najboljšega vira se čuje, da turške operacije proti Egiptu napredujejo. V Siriji se opaža mrzlično delovanje. — Turške čete, ki so prodrle čez El Ariš, so vzele utrdbo El Šur. — Med Nilom in cirenejsko mejo so se uprli celi rodovi. — Egiptovski kedivi se pripravljajo, da bo spremljal turško armado na pohodu proti Egiptu.

Buri. Poveljstvo Burov, ki se je nahajalo pri Zoutmandroistu, je odpotovalo v okraj Waterberg. Poveljnik iz Deventerja Bure zasleduje. — Voditelj vstašev, De Wet, je zadel na oddelek vladnih čet pod poveljstvom člana parlamenta, Cronje, in jih je razpršil. V boju je padel sin De Weta. — Dne 11. t. m. so poročali listi, da se nahaja general De Wet v bližini Wimburga z 2000 Buri. De Wet je napadel generala Cronje na nekem mostu čez reko Zand. Cronjeve čete so ujele 20 Burov, med njimi 11 ranjencev. De Wet pa je dobil ojačenja in se mu je posrečilo oprostiti ujetnike. K temu poročilu o zmagi De Weta nad Cronjem poroča »Berliner Tageblatt«: Skoro gotovo je Cronje zašel v past. De Wet je naskočil iz zasede, tako da je moral Cronje pustiti celo svoj voz De Wetu. — Iz Oranje države se poroča, da so Angleži pripravljeni se pogajati z Buri o miru in da jim nameravajo veliko privoliti. Buri so pa odklonili angleško ponudbo. — Iz južne Afrike poročajo, da je De Wet v nekem pogovoru izjavil: »Podal se bom k Maritzu, kjer bomo čakali in dobili municijo. Od tam bomo šli v Pretorijo, da odstranimo angleško zastavo in ustanovimo svobodno južno-afriško republiko.« De Wet ima tudi direktno zvezo z Nemci v jugozahodni Afriki. — Dne 8. m. se je vnel boj pri Kronstaatu, kjer so se dva dni zbirali Buri, da napdejo mesto. Polkovnik Botha je napadel Bure dvanajst milj od mesta z 200 možmi. Buri so predrli Bothovo postojanko, a ker so došla Bothi ojačenja, so se umaknili. Buri so izgubili enega mrtvega, 7 ranjencev, 7 jih je bilo ujetih. Botha je imel le dva ranjenca. — Kap-kolonija je zaprla brzojavni promet z Anglijo. V obmejnem ozemlju Kapkolonije povsod delujejo Angležem sovražni agenti, med njimi je osobito veliko Burov.

Svetovna vojska.

Ako pregledamo poročila o dogodkih iz bojišč, ki so se vršili na velikem svetovnem bojnem polju pretekli teden, potem vidimo, da je vojska divjala pretekli teden najhuje v Srbiji in na nemško-francoskem bojnem polju.

Na jugu proti Srbom naša armada napreduje in če bo šlo tako naprej se bodo uresničile besede armadnega poveljnika naše vojske proti Srbom, ki je dejal, da bo račun pred zimo s Srbi in njih zavezniki Črnogorci končan.

Na severnem bojišču proti Rusom se je položaj v toliko spremenil, da se naše čete in tudi nemške na novo zbirajo na novih postojankah in čakajo ugodnega časa, da se razvijejo novi boji. Enkrat naprej, pa zopet nazaj in zopet naprej, tako se meče ta velikanska vojska Avstrijcev, Nemcev in Rusov na severnem bojišču. Na obeh straneh velikanske armade, na obeh straneh odločnost in hrabrost!

O nalogah naše armade, ki jih ima proti Rusom, pišejo časopisi takole: Splošna naloga naše armade je sedaj, zadrževati rusko glavno silo in preprečiti, da ta podvzame odločilne operacije proti Nemčiji. Rusko premoč more naša armada toliko časa zadrževati v neodločenih bojih, dokler ne bo napredovanje operacij na zahodnem bojišču t. j. proti Francozom oprostilo toliko nemških armadnih zborov, kolikor jih je potrebnih, da se izenači ruska premoč. Ta naloga zahteva na eni strani trajni stik s sovražnikom, ne da bi se pustilo priti do odločilnih bitk, na drugi strani pa je treba zbrati in uveljaviti vsa naša defenzivna vojna sredstva, da se razbremeni in varuje naša armada. Glavna naloga naravno pripada našim trdnjavam, in sicer predvsem Przemyslu, močnemu opirališču srednje Galicije, ki mora sedaj v prvi vrsti izvršiti nalogo, da pritegne nase kolikor močnejše ruske sile in jih zadržuje.

Przemysl Rusi zopet oblegajo. Pričakovati je, da se bo ta trdnjava branila proti Rusom tako hrabro kot se je ob prvem obleganju. Tudi Krakov se pripravljajo na obrambo proti Rusom.

Na nemško-francoskem bojišču se bjejo strašni boji z neodjenljivo silo naprej. Teh bojev ne bo prej konec, da ne bo ena stran popolnoma uničena. Zadnja poročila kažejo, da gre francosko-belgijska-angleška moč proti koncu.

Ena vojska je bila prejšnji teden končana. To je nemško-japonska vojska. Nemška trdnjava Tsingtau je podlegla po hrabri, dolgotrajni obrambi japonski premoči.

Še druga izguba je doletela Nemčijo. Junaška križarica »Emden«, ki je prizadela sovražnikom na morju toliko škode in o katere drznih činih smo imeli priliko poročati vsak teden je podlegla.

Vsled turške vojske je naravno, da je sedaj pozornost sveta obrnjena na balkanske in druge države, ki so še nevtralne. Kaj bodo storile Bolgarija, Rumunija, Grška? Je težko kaj odločnega reči, ker vsak dan prinese kaj novega in preobrne prejšnje.

Sofijski list »Narodna Prava« naglašajo, da soglašajo vse bolgarske stranke v tem, da če bi bila Bolgarija prisiljena, da poseže

v vojsko, naj se pridruži le tisti skupini veslesil, ki soglašajo z uresničenjem narodnih idealov bolgarskega naroda. Neki list iz Nemčije poroča, da Rumunija Rusiji ni dovolila prehoda ruske armade proti Turčiji skozi Rumunijo. — Po carigradskih poročilih je Grška odklonila predlog Anglije, da ji ta odstopi otok Ciper, če pošlje Angležom v Egipt 20.000 mož na pomoč. — Se bo kmalu pokazalo, kaj bode.

Klic po miru se oglašja v nevtralnih državah vedno pogosteje. Saj morajo tudi nevtralne države nositi strašno težo svetovne vojske. Ne samo, da morajo držati svoje armade pripravljene, temveč tudi vsled draginje in uničene trgovine in obrti trpi njih prebivalstvo.

Ni ga skoraj dne, da ne bi prišla poročila, da je bila na morju ta ali ona ladja uničena. Koliko vrednosti je požrlo že samo morje v teh mesecih. Zemlja sprejema v se stolisooče mrličev, morje pa se siti z ladjami, njih vojniki in blagom, ki ga prevažajo. To je vojska!

Avstrija-Srbija, Črnagora.

Nedelja, 8. novembra 1914.

Napadi na nasprotnika, ki je v prostoru Cer-Planine in južno od Šabca utrjen z žičnimi zaprekami in nasekami iz vej, počasi napredujejo. Včeraj smo vzeli taktično važno višino Mišar ter pri tem ujeli 200 Srbov. V soglasju s temi operacijami se je pričel včeraj tudi napad na ravno tako dobro zavarovana in napravljena sovražnikova stališča pri Krupanju. Podrobnosti se še ne more javljati. Celo vrsto srbskih okopov so vzeli včeraj naši vojniki z občudovanja vredno hrabrostjo in pri tem ujeli 1500 Srbov, zaplenili 4 topove in 6 strojnih pušk. Po izvrstnem razpoloženju naših čet je pričakovati ugodnega izida tudi teh težavnih bojev.

Ponedeljek, 9. novembra 1914.

Z južnega bojišča se uradno poroča: Na jugovzhodnem bojišču so se včeraj celi dan na vseh frontah vršili boji z nezmanjšano silovitostjo. Kljub trdovratnemu odporu sovražnika, ki je izdal parolo »do zadnjega moža«, so naše hrabre čete pri Krupanju osvojile utrdbo za utrdbo, dokler niso danes zjutraj ob 5. uri z naskokom zavzele važno opirališče, katero so Srbi smatrali za nepremagljivo. Število ujetnikov in zaplenjenih topov je dosedaj le približno znano.

Torek, 10. novembra 1914.

Naše operacije na južnem bojišču se popolnoma ugodno razvijajo. Dočim je naše prodiranje preko črte Šabac—Lešnica zadelo na močno utrjenih podgorjih na najvztrajnejši odpor, so tridnevni boji na črti Loznica—Krupanj—Ljubovija končani že z vseskozi krepkim uspehom. Tu nahajajoči se nasprotnik je tvoril tretjo srbsko armado, general Pavel Sturm, in del peve srbske armade, general Peter Bojović, s skupno šestimi divizijami s 120.000 možmi. Obe ti armadi se po izgubi svojih hlabro branjenih stališč umikata proti Valjevu. Naši zmagoviti zbori so dosegli včeraj zvečer višine, ki so vzhodno nad Loznico ter glavni greben višine Sokolska Planina, južno-vzhodno od Krupanja. Imamo številno ujet-

nikov ter smo zaplenili mnogo vojnega materiala.

Sreda, 11. novembra 1914.

Z južnega bojišča uradno javljajo: Srditi boji na podgorju črte Šabac—Lešnica so se nadaljevali tudi včeraj v noč ter smo pri tem z naskokom vzeli posamezna močno utrjena sovražnikova stališča. Južno od Cer-planine so naše zmagovite čete iz prostora, ki so ga dan prej zavzele v prostoru vzhodno od Loznice—Krupanj—Ljubovija, prodirle naprej. Tudi tu so bili trdovratni boji z zadnjimi sovražnikovimi četami, katere smo vse v kratkem času premagali. Med številnimi ujetniki je tudi polkovnik Radaković, med zaplenjenimi topovi en moderni težki top.

Četrtek, 12. novembra 1914.

Poroča se: V jutranjih urah 10. novembra smo višine Mišar južno od Šabca po štiridnevnih, izgub polnih bojih z naskokom vzeli in tako sovražnikovo desno krilo vtisnili. Imamo številne ujetnike. Nasprotnik je moral močno utrjeno črto Mišar—Cer-planina zapustiti in se umakniti. Močni sovražni zadnji oddelki se v pripravljenih obrambnih stališčih vnovič upirajo. Prodiranje vzhodno od Loznice—Krupnja se vrši gladko naprej kljub hudemu odporu sovražnikovih zadnjih oddelkov. Višine vzhodno od Zavlake so že v naši posesti. Kakor je doslej znano, je bilo v bojih od 6. do 10. novembra ujetih 4300 mož, zaplenjenih 16 strojnih pušk, 28 topov, med temi en težek top, ena zastava, več municijskih voz in zelo veliko municije.

Petek, 13. novembra 1914.

Z južnega bojišča se 12. t. m. uradno poroča: Med neprestanimi boji s sovražnikovimi zadnjimi stražami, ko so se vgnjezdile v že prej pripravljenih postojankah, smo včeraj nadalje zasledovali sovražnika na celi črti in smo splošno dosegli črto vzhodno od krajev Osečina—Nakučani—Novoselo ob Savi. Sovražnik se hitro umika proti Kočeljevi in Valjevu, kjer, kakor poročajo naši letalci, zavira več tisoč trenskih voz gibanje na vseh črtah. Poleg plena, o katerem se je poročalo že včeraj, smo zopet zaplenili 4 topove, 14 municijskih vozov, 1 municijsko kolono, več zalog municije in živil, trenov, šotorov in drugi vojni material; ujeli smo tudi veliko število sovražnikov; število še ni znano.

Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: Naše čete, ki zmagovito prodirajo v Srbijo, so našle tudi Krupanj popolnoma izpraznjen in brez prebivalcev. Srbi so vlomili v veliko trgovin in hiš, ki so jih oplenili. Vse te hiše so se zaprle in preskrbele z napisi, ki potrjujejo ta dejstva. Za sanitetni material in druge vojne potrebe, ki smo jih vzeli, smo pustili posebno potrdilo. Zdi se, da Srbi ob svojem umikanju načrtoma lastne kraje popolnoma izpraznjujejo in jih pustošijo, kar je za nas v marsikakem oziru ugodno. Naše čete niso izpostavljene zavratnemu streljanju v vzetih krajih. Pobešlo prebivalstvo močno vporablja živila v deželi, kjer jih tako ni preveč in razširja resnično o položaju vojske. Zdi se, da Srbi, ki tako postopajo proti lastni posesti, le še malo upajo na to, da se obdržijo.

Sobota, 14. novembra 1914.

Sovražnik se od Kočeljeva in Valjeva dalje umika proti vzhodu.

Ob Savi smo z naskokom vzeli Ušco, dosegli Beljin in Banjani.

Sovražnikova utrjena črta Gomilar—Draginje je že v naših rokah in dosegli smo Sopot—Stolice.

Kolone, ki prodirajo od zahoda in severozahoda, so — podrobnosti se ne more poročati — prišle že proti Valjevu, pri čemer je posebno južna kolona v najtežjem terenu izvršila občudovanja vredna dejanja.

Avstrija-Rusija.

Nedelja, 8. novembra 1914.

Položaj je nespremenjen.

Ponedeljek, 9. novembra 1914.

Tudi včeraj se niso vršili boji.

Torek, 10. novembra 1914.

Nobenih poročil.

Sreda, 11. novembra 1914.

Nobenih poročil.

Četrtek, 12. novembra 1914.

Delo na severnem bojišču se razvija po načrtu. Sovražnik ne moti tega dela. V od nas prostovoljno zapuščenem ozemlju srednje Galicije so Rusi prodrli preko spodnjega dela Wisloke, preko Rzeszowa in v prostor pri Lisko.

Przemysl je zopet obkoljen.

V dolini Stryj je morala neka sovražna skupina pred ognjem nekega oklopnega vlaka in nenadoma nastopivše kavalerije z velikimi izgubami bežati.

Petek, 13. novembra 1914.

Uradno se razglša: Izvzemši zmagovitih kavalerijskih bojev pri Kozmineku proti ruskemu kavalerijskemu zboru se niso včeraj na severovzhodnem bojišču vršili nobeni večji boji. Sovražne patrolje, ki so hotele poizvedeti o gibanju naših čet, so bile pregnane.

Sobota, 14. novembra 1914.

Uradno se poroča: Na severu se včeraj na bojni črti naših armad ni prijetilo nič pomembnega. V Tarnow, Jaslo in Krosno je vkorakal sovražnik. Skupno število vseh v monarhiji se nahajajočih vojnih ujetnikov je naraslo do včeraj na 867 častnikov in 92.272 mož.

Nemčija-Rusija.

Ponedeljek, 9. novembra 1914.

Uradno se poroča, da so tri ruske kavalerijske divizije, ki so Wartho nad Kolo prekoracili, bile premagane in vržene preko reke nazaj.

Torek, 10. novembra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Severno od Wyszytskega jezera smo odbili napad močnih ruskih sil. Sovražnik je imel težke izgube. Rusi so nam pustili 4000 ujetnikov in 10 strojnih pušk. (Jezero Wyszyt leži jugovzhodno od Insterburga ob vzhodnopruski ruski meji).

Sreda, 11. novembra 1914.

Na Rusko Poljskem pri Kominu je nemška kavalerija razpršila en ruski bataljon, uela 500 Rusov in zaplenila 8 strojnih pušk.

Sobota, 14. novembra 1914.

Na vzhodnopruski meji pri Eydtkuhne-
nu in južno od tega kraja, vzhodno od jezer,
so se vnovič razvili boji. Odločitve še ni.

Nemčija-Francija, Anglija, Belgija.

Nedelja, 8. novembra 1914.

Uradno se poroča: Naši napadi v smeri
Ypres so tudi včeraj posebno južnoza-
hodno od Ypresa napredovali. Ujeli smo
nad 1000 Francozov in zaplenili 3 strojne
puške. Francoski napadi zahodno od Noy-
ona in na od nas zavzete kraje Vailly in
Chavonne so bili s težkimi sovražnikovimi
izgubami odbiti. V od nas zavzeti in leslabo
zasedeni Soupir in zahodni del Sapigneula,
ki je trajno bil pod najhujšim sovražniko-
vim artiljerijskim ognjem, smo morali zapu-
stiti. Pri Sewanu smo sovražnika odbili, v
argonskem gozdu je bil potisnjen še dalje
nazaj.

Ponedeljek, 9. novembra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Naši napadi
pri Ypernu in zahodno od Lille so se včeraj
nadaljevali. Na vzhodnem obronku Argo-
nov so naši zavzeli pri Vienne-le-Chateau
važno višino, za katero so se vršili večte-
dovski boji. Pri tem smo zaplenili 2 topova
in dve strojni puški. Sicer je potekel mogle-
di dan na zahodnem bojišču mirno.

Torek, 10. novembra 1914.

Uradno se poroča: Zopet je včeraj po-
poldne več sovražnih ladij obstreljevalo
naše desno krilo, naše topništvo jih je pa
kmalu pognalo. V večernih urah in ponoči
ponavljani izpad sovražnikov iz Nieuporta
se je popolnoma ponesrečil. Kljub trdo-
vratnemu odporu so naše čete pri Ypernu
počasi a stalno napredovale. Sovražne na-
pade južno-zahodno od Yperna smo odbili
in ujeli več sto sovražnikov.

Sreda, 11. novembra 1914.

Uradno se poroča: Naši napadi pri
Ypernu so tudi včeraj počasi napredovali.
Nad 500 Francozov, črncev in Angležev
smo ujeli in zaplenili več strojnih pušk.
Tudi dalje južno so si naše čete pomagale
naprej. Hudi protinapadi Angležev so bili
odbiti. V argonskem gozdu smo dobro na-
predovali. Sovražno prodiranje smo lahko
odbili.

Četrtek, 12. novembra 1914.

Poroča se: Na bojišču pri Yser smo
včeraj dobro napredovali. Dixmuiden smo
z naskokom vzeli. Nad 500 ujetnikov in de-
vet strojnih pušk je v naših rokah. Dalje
južno so prodrle naše čete preko kanala
(Yser). Zahodno od Langhemarcka so naši
polki prodrli proti prvi črti sovražnih sta-
lišč in jo zavzeli. Ujetih je okolu 2000 mož
francoske linijske infanterije in zaplenjenih
šest strojnih pušk. Južno od Yperna smo
prepodili nasprotnika iz Saint Eloy, za ka-
terege se je več dni vršil srdit boj. Tu smo
dobili 1000 ujetnikov in šest strojnih pušk.
Kljub večkratnim hudim protinapadom An-
gležev so ostale obvladujoče višine severno
od Armentieres v naši posesti. Velike iz-
gube so imeli Francozi pri poizkusu, obvla-
dujoče višine severno Vienne le Chateau
na zahodnem robu Argonov priboriti si na-
zaj. Tudi v argonskem gozdu, kakor sever-
ovzhodno in južno od Verduna so bili fran-
coski sunki povesod vrženi nazaj.

Petek, 13. novembra 1914.

Veliki glavni stan poroča z dne 12. no-
vembra: Naše čete so vrgle čez Ysero na-
zaj sovražnika, ki je prodril čez Nieuport v
predmestje Lombart-Zyde. Vzhodni breg
reke Yser do morja je očiščen sovražnika.
Napad čez Yserski kanal južno od Dixmu-
iden-a napreduje. V ozemlju vzhodno od
Yperna so naše čete zopet prodrle naprej.
V celoti je bilo ujetih nad 700 Francozov
in smo zaplenili 4 topove ter 4 strojne pu-
ške. Sovražnikovi napadi zahodno od Ar-
gonskega gozda in v gozdu samem so bili
odbiti.

Sobota, 14. novembra 1914.

Uradno se poroča: Okolu Ysera pri
Nieuportu so naše mornariške čete zadale
sovražniku najtežje izgube in so ujele 700
Francozov. Pri nadaljnjih napredujočih na-
padih pri Ypernu so ujeli nadaljnjih 1100
mož.

Silni francoski napadi zahodno in
vzhodno Soissona so bili z občutnimi so-
vražnikovimi izgubami odbiti.

Nemčija-Japonska.

Kakor smo že prejšni teden na
kratko poročali je nemška trdnjava
Tsingtau po hudem, junaškem odpo-
ru nemških vojakov padla. Da mala
nemška posadka v trdnjavi ne bo moga
klubovati japonski premoči se je
vedelo iz spočetka. Da pa se bo tako
tako dolgo in tako junaško branila, te-
ga ni nihče pričakoval.

O padcu trdnjave so došla nasled-
nja poročila:

Iz Berolina se je 7. t. m. poročalo:
Glasom uradnega poročila »Reuterje-
vega« urada iz Tokija je Tsingtau po
junaškem odporu dne 7. novembra
zjutraj padel. — Vse nemško časopisje
piše, da je padec Tsingtaua dogodek,
ki se je moral zgoditi, slavi junaštvo
in zvestobo do dolžnosti posadke in na-
glaša, da Nemci ne pozabijo Tsingtaua,
ki ga smatrajo za pravno pridobljeno
posest, katera se jim je vzela z zahrbt-
nim napadom dveh držav, katerih se
more le z zaničevanjem spominjati. —
Brzobjavke iz Tokia poročajo, da je bil
guverner v Kiaučavu, kapitan Meyer-
Waldeck v boju ranjen. — Japonski
višji poveljnik je poročal dne 7. t. m.
zjutraj: levo krilo oblegovalcev je ob
5. uri 10 minut zasedlo severno baterijo
na griču Shoutan, vzhodno baterijo na
Tatungsiengu pa ob 5. uri 35 minut.
Središče je med tem prodiralo proti
utrdbam Iltis in Bismarck in je osvo-
jilo blizu glavnih utrdb dva težka topo-
va. Napadalci so zasedli na to po vrsti
utrdbe Moltke, Iltis in Bismarck. Po-
sadka je razvila zastavo na observato-
riju ob 6. uri. Utrdbe na obrežju so raz-
vile belo zastavo ob 7. uri 30 minut. —
Iz Tokia uradno poročajo: Japonske iz-
gube pri končnem boju za Tsingtau
znašajo 36 mrtvih in 182 ranjenih. Na
angleški strani je bilo ranjenih 238
častnikov. Nemci so poslali ob 9. uri
svojega zastopnika, da se pogaja o pre-
daji. Pogovor se je vršil v Moltkovi
vojašnici. — Sedaj se potrjuje vest, ki
smo jo priobčili že prejšni teden, da so

avstrijski mornarji pred Tsingtavom
križarico »Kaiserin Elisabeth« sami
razstrelili, da ne pride v sovražnikove
roke. Veliko in srečno je zanimanje, ki
ga ima vse prebivalstvo sedaj za usodo
junaškega moštva in častnikov. Pove-
ljeval je razstreljeni križarki kapitan
Rihard Makoviz, rodom iz Trsta. Izmed
častnikov omenjamo poročnika Viktorja
Klobučar, Rukavina pl. Bunič, mor-
nariškega komisarja J. Skuseka, po-
ročnika Oskarja Gayerja. Na križarici
je bilo več Slovencev, med njimi Ljub-
ljančan Voje.

Po posredovanju japonskega posla-
ništva v Pekingju je došlo v Berlin
sledede poročilo guvernerja v Tsing-
tau na cesarja Viljema: Tsingtau, dne
9. novembra. Trdnjava je padla, ko so
se izrabila vsa obrambna sredstva in
ko je bilo prodrto središče. Utrdbe in
mesto je težko omajal navpični ogenj
iz najtežjih topov (do 28 centimetrov)
v zvezi z obstreljevanjem na morju. Moč
ognja naše artiljerije je bila ob koncu
popoloma zlomljena. Naše izgube niso
popolnoma pregledne, a kljub najhuj-
šemu vztrajnemu ognju kakor po ču-
dežu veliko manjše, kakor se je prič-
kovalo. Meyer-Waldeck.

Turčija — Rusija.

Ponedeljek, 9. novembra 1914.

Poročilo glavnega stana z dne 8.
novembra ob 7. uri zvečer se glasi: Rav-
nokar so došle vesti, da so bili Rusi v
dva dni trajajočih bojih na kavkaškem
ozemlju poraženi. Turška armada je
vkorakala v sovražnikove postojanke.

Ob 10. uri zvečer je bilo izdano
sledede poročilo turškega glavnega sta-
na: Metem, ko je turška kavalerija sko-
zi Kagysman (ob reki Arax na ruskem
ozemlju blizu turške meje) prodirala
proti sovražniku, je napadla naša sila
središče ruske armade, ki je bila se-
stavljena iz močnih bojnih sil. Po lju-
tem boju, ki je trajal dva dni, so bili
Rusi poraženi. Naša armada je zasedla
od sovražnika zapuščene postojanke.

Sreda, 11. novembra 1914.

Turški glavni stan poroča: Rusi so
se v Kavkazu umaknili v drugo črto
svojih postojank. Imeli so velike iz-
gube. Turki so ujeli veliko Rusov.

Petek, 13. novembra 1914.

Razglas turškega glavnega stana
poroča z dne 12. t. m.: Včeraj zjutraj
pričeti napad turške armade v Kavka-
zu se je končal s popolnim uspehom.
Rusi so se mogli komaj poldrug dan
držati v svoji drugi bojni črti. Z božjo
pomočjo je bil sovražnik prisiljen, da
je opustil svoje postojanke. Umika se
na celi črti in je na vseh straneh zasle-
dovan.

Sobota, 14. novembra 1914.

Listi objavljajo naslednje poročilo
turškega glavnega stana z dne 13. t. m.:
Danes so naše čete nepričakovano na-
padle in zavzele vse ruske utrjene stra-
žnice ob meji vilajeta Trapezunt. Nato
so prodrle tri ure daleč v notranjost
Rusije v smeri proti Batumu (ob Črnem

morju) in zasedle rusko vojašnico v Kurdohingiu.

Turčija — Anglija.

Ponedeljek, 9. novembra 1914.

Uradno poročilo turškega glavnega stana z dne 8. novembra pravi: Z božjo pomočjo so včeraj turške čete prekorale egiptovsko mejo.

Ko so turški orožniki uničili angleške čete, ki so se izkrcale v Akabi, so se štiri angleške križarice, ki so se tam nahajale, umaknile. Ostala je le še ena križarica.

NA MORJU.

Rusija in Turčija.

Iz Peterburga se poroča, da so turške ladje na Črnem morju dozday zaplenile 31 ruskih trgovskih ladij in potopile deset drugih ladij. — Uradno se poroča: Turško brodovje je zasledovalo tiste ladje ruskega bojnega brodovja, ki so obstreljevale Koslu in Songulda ob Črnem morju. Ruskim ladjam se je posrečilo, da so v megli ušle. — Neki ujeti ruski polkovnik je povedal, da je bilo ruskemu črnomorskemu brodovju ukazano že pred dvema mesecema, da naj vpade skozi Dardanele in pelje strelivo in živež srbski armadi v Solun. — Glavni stan poroča: Ker ni nobene vesti o turških transportnih parnikih »Beziale«, »Bachri Achmer« in »Midhat Pascha«, ki so se odpeljale v Carigrad, jih je najbrže rusko brodovje napadlo in potopilo. Ladje so plule na dan obstreljevanja mesta Cungulda v istih vodah kakor ruske ladje. — Uradno se poroča: Uvedene preiskave so dognale, da so bile odposlane turške transportne ladje »Beziale«, »Bachri-Achmer« in »Midhid paša« iz Zungulda, preden se je kraj pričel obstreljevati, da prevažajo čete v določene kraje. Rusko bojno brodovje, ki je obstreljevalo Zungulda, je navedene ladje s krogami zadelo in jih je potopilo. Po nekem ruskem poročilu so ujeli Rusi 219 mož močno posadko in nekaj potnikov. Izguba teh ladij se mora obžalovati, a nadomeščene bodo s treni boljšimi ladjami izmed tistih ladij, ki so bile vzete Rusom in se bodo takó imenovali, kakor so se imenovali tiste tri ladje, ki so jih potopili Rusi.

Turčija — Anglija.

Uradno poročilo glavnega stana pravi: Na reki Šat - el - Arab v Mezopotamiji je motorni čoln, ki je pri Abdanu križaril, izvršujoč opazovalno in nadzorovalno službo, naletel na angleški topniški čoln, s katerim sta se streljala. Na angleškem čolnu je bilo opaziti eksplozijo. Nekaj strelav, ki jih je oddal motorni čoln, je zadelo angleške zaloge petroleja v Abadanu ter jih zažgalo. Skladišča petroleja še gorijo. Turški motorni čoln se je nepoškodovan vrnil v Basoro. — Nek turški motorni čoln je poškodovan v Abadanu v bližini izliva Šat - el - Arada neko angleško topničarko. Pri tem je bil ubit en mož posadke. Nek drugi turški motorni čoln, ki je opazoval pred hišo

šejka v Kuveitu, Nuhareka el Sabaha, je imel boj z neko angleško topničarko, pri čemer je bila ta težko poškodovana in se je pozneje potopila. — V Smirni so zaplenile turške oblasti tri angleške parnike, tri angleške in tri francoske dovladne ladje in nekaj drugih tujih ladij. Moštvo so ujeli.

Nemčija — Anglija.

Listi poročajo, da se celo japonsko brodovje združilo z angleškim na lov nemških križark in trgovskih ladij v Tihem oceanu. — Iz Londona se poroča: Japonsko brodovje, ki je bilo pred Tsingtavom, je dobilo baje nalog, da poišče nemške ladje, ki so zmagale ob čilski obali. — Po uradnem poročilu angleške admiralitete je bila ladja N. V. »Emden« dne 9. novembra pri Kokos otokih v Indijskem oceanu, med tem ko se je en oddelek posadke izkrca, da razruši angleško kabelsko in brezžično postajo, napadena od avstralske križarice »Sidney«. Po trdovratnem, izgub bogatem boju je bila ladja »Emden« po premoči sovražne artiljerije zažgana in od lastne posadke postavljena na peskovino. — Angleška admiraliteta javlja, da je N. V. ladjo »Königsberg« v reki Rufiji (Nemška Vzhodna Afrika) šest milj od izliva angleška križarica »Chatam« napadla s tem, da je pogreznila neki parnik za premog. Del posadke se je izkrca in se utaboril v utrjenem taborišču. »Chatam« je izkrcane obstreljevala, a obstreljevanje baje ni imelo učinka. — Kapitan križarice »Emden« pl. Müller in poročnik Franc Jožef princ pl. Hohenzollern sta vojna ujetnika in nista ranjena. Izguba na ladji »Emden« znaša 200 mrtvih in 30 ranjenih. Admiral je odredil, da se izkažejo preživeli ujetnikom vse vojaške časti in da obdrže kapitan in vsi častniki svoje sablje. — »Emden« je dosegla največ uspehov na morju. Angležem je napravila za nad 40 milijonov škode. — Angleška admiraliteta poroča, da je bila angleška topničarka »Niger« v višini Dovra od nekega nemškega podmorskega čolna potopljena. Vsi častniki in 37 mož posadke je bilo rešenih. — Neki častnik londonskega parnika »Pruth«, ki ga je nemška križarica »Karlsruhe« zaplenila in razstrelila z dinamitom, poroča, da je križarica »Karlsruhe« zaplenila 6 parnikov. — Ladja »Admiral Anton«, ki je vozila 2500 belgijskih vojakov iz Calaisa v Havre, je zadela v bližini Boulogne na mino. Trideset mož je utonilo, ostale je rešil nek drug parnik. — Angleški pristaniški urad v Hullu poroča, da so izgubili zadnji teden Angleži 13 trgovskih parnikov.

Druge države.

V Pilmuth je pripeljal neki parnik 17 mož posadke holandskega parnika »Mary«, ki ga je nemški križar »Karlsruhe« potopil. Parnik je peljal 23.000 kvarter pšenice iz Portlanda za posadko v Belfastu. — Dne 10. novembra popoldne je priplavala neka mina iz jadranskega morja na Kleči pri Ortona

a Mare in Fossa Cesia in je eksplodirala. V bližini stoječa železnična stražnica je dobila razpoke; bati se je, da se bo podrli. — Kakor poročajo iz Norfolk v Virginiji, je zgorelo 800 konj na angleškem parniku »Rembrand« med vožnjo proti Francoski. Ladja je bila 200 milj oddaljena od pristanišča, ko je nastal požar in se je takoj vrnila. — Listi poročajo iz Londona: Nizozemska ladja »Sindrovo«, ki je vozila iz Amsterdama na Javo, je zadela severno od Scherernessa v jadrnico »Dovenby«, ki se je potopila. Ladja »Sindovo«, ki ni bila poškodovana, je nadaljevala svojo vožnjo.

Pogovor z Nočjo.

Noč je in zvezde in lunca svitlo jaz pa se jokam sama doma.

Al so le sanje, ali je res, da so odhajali, on tudi vsem?

Sama sem sama s tiho Nočjo, njo nagovarjam z dušo bolno:

»Pravijo, mir da je sinek tvoj, in da počitek nosiš s seboj, meni pa vlivaš v oko solzé, žgeš mi obrvi, zvijaš srce, in pokopavaš nade mrtve.«

»Solze, ki lice ti pečejo, tudi hlade, ko tečejo: Zbirajo božji jih angelci V zlati nebeski kangelci in iz njih se ti mir rodi.«

»Pravijo, sanje da tvoj so dar, ki potolažijo žalostno stvar; meni pa nosiš brez sna skrbi, ki mi v njih se duša gubi, ker se za njega, za njega boji.«

»Skrb je meglica, ki tlači navzdol pošlji jo kvišku pred božji prestol, upanja z njo izmolila si boš, vroče srce ohladila si boš, v sladkih sanjah počila si boš.«

Gorenjka.

Dom in svet.

Vojno posojilo. Za vojsko je treba mnogo denarja, to čutijo vse vojskujoče se države. Kakor smo svoječasno poročali, je najela nedavno Nemčija 5 milijard vojnega posojila pri svojih državljanih. V par tednih je imela ta ogromni znesek skupaj. Tudi naša država je sedaj sklenila, da najame tako vojno posojilo pri svojih državljanih. Za to bo izdala zakladne zadolžnice. Kdor hoče sedaj svoje odvišne denarje posoditi državi, stori to lahko na ta način, da kupi zakladne zadolžnice po 100 K. Ako ne more cele, kupi lahko tudi polovico ali eno četrtinko. Te zadolžnice se bodo obrestovale po 5 1/2 odstotka in se bo posojilo vrnilo leta 1920. Za 97 1/2 K, ki jih kdo posodi državi kot vojno posojilo, se mu bo leta

1920. vrnilo 100 K, med tem časom se bo pa znesek obrestoval po 5½ odstotka letno. — Kakor poročajo listi, je tega posojila podpisanega že več sto milijonov kron.

Novi grobovi. V Litiji je umrla trgovka Mici Rebec roj. Juh. — Na severnem bojišču je padel uradnik »Jadranske banke« v Trstu Ciril Kraigher iz Postojne. — Za kolero je umrl na severnem bojišču Lovrenc Košir iz Polhovegradca. — V Ljubljani je umrla Marija Skrjanc, bivša učiteljica pri Sv. Jakobu ob Savi. — Na Ogrskem je umrl v bolnišnici poročnik 97. pešpolka Vladimir Babič iz Ljubljane. — V Tržiču je umrl Ferdinand Toporiš, c. kr. pismonoša. — Na južnem bojišču je padel paznik deželne prisilne delavnice četovodja Franc Tanko. — Umrla je v Železnikih gospa Marija Košmelj, soproga mesarja in posestnika g. Franca Košmelja. — V Lescah je umrla gostilničarka in posestnica gospa Katarina Dobida. — Na južnem bojišču je padel rez. poročnik Jochman, lastnik mlina v Ajdovščini. — Za ranami, ki jih je dobil na severnem bojišču, je umrl ljubljanski profesor Josip Berce.

Ranjenci v Ljubljani. V sredo dne 11. t. m. popoldne je posebni vlak pripeljal v Ljubljano okoli 218 ranjenih in obolelih uniformiranih poljskih legijonašev in strelcev. Med došlimi je bilo 28 težko ranjenih. Pripovedovali so, da so se borili proti Rusom na Ogrskem in potem 24. avgusta pri Nadurni in Malokowu. Pripovedovali so, da je ondi bilo 30.000 Rusov proti 8000 našim. Mnogi so bili že precej živahni ter se jim je videlo, da so že pozabili na prestano trpljenje. Med strelci so bili tudi mladi, okoli 15 let stari dečki. — V četrtek dne 12. t. m. so pripeljali zopet 322 avstrijskih ranjencev Hindenburgove armade. So to Madjari, češki Nemci, Čehi in Lah. 46 je težko ranjenih. Pripovedovali so, da so se borili na severu pri Ivangorodu in Varšavi.

Odlikovanja. S srebrno hrabrostno svetinjo so bili odlikovani ti-le naši junaki III. zhora: Stražni vodja Mihael Gorjup, 5. dragonski polk. Četovodja Franc Cajnko, 5. dragonski polk. Četovodja titularni stražmojster Ivan Kos, 5. dragonski polk. Korporal Vincenc Raskovec, 5. dragonski polk. Infanterist titularni poddesetnik Martin Korošec, 47. pešpolk. Štabni narednik Ivan Janžek, 87. pešpolk. Korporal Jožes Pribošek, 87. pešpolka. Korporal Anton Hudales, 87. pešpolk. Infanterist Valentin Poličnik, 87. pešpolk. Četovodja Jakob Izyl, 87. pešpolk. Enoletni prostovoljec Franc Matevž, 8. lovski bataljon. Korporal Jožef Vertačnik, 87. pešpolk. Pešec Anton Krkovič, 17. pešpolk. Rezervni infanterist Rudolf Pšeniček, 47. pešpolk. Srebrno svetinjo I. razreda so dobili: stražmojster Karel Stibler, 5. dragonski polk. Četovodja naslovni stražmojster Jožef Ivanc, 5. dragonski polk. Rezervni četovodja Tobija Pezdir in rezervni pešec Milan Mayerl, pešpolk št. 17. Rezervni

desetnik Anton Gaspašič in rezervni pešec Ivan Tarmán, pešpolk št. 17. Stražmojster Peter Semga, 5. dragonski polk. Rezervni četovodja Jožef Pribevek, 5. dragonski polk. Četovodja naslovni narednik Jožef Plahuta, pešpolk št. 87. Nadomestni rezervni pešec Gregor Mališič, pešpolk št. 17. Četovodja Ivan Schneller, 17. pešpolk. Srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda je dobil rez. poročnik Henrik Dolenc, 39. topničarski polk.

V seznamu izgub št. 47 se med drugimi nahajajo sledeči: Kadet Basaj Jožef, 4. bos. herc. pp., iz Predoselj pri Kranju, ranjen; Dimc Martin, 37 polj. top. p. 5. bat. iz Krškega, ranjen. — V izkazu izgub št. 48 so od 7. lovskega bataljona izkazani od moštva kot mrtvi: Hafner Franc, Ilovár Engelbert, Kajfež Anton, Mermolja Maks, Pešec Gregor, Schneider Jožef, Tisel Jožef, Vodnik Anton, Žgajnar Anton. — Dalje: Praporščak Krištof Aleksander, 67. pp., (ranjen); poročnik Podboj Štefan, 67. mrtev. — V seznamu izgub št. 49 se med drugimi nahajajo sledeči: Berk Jožef, 26. črnovojniški dom. p. 4. stot., iz Ptuja, mrtev; Sojko Mihael, 25. trenski oddelek, iz okolice Ptuja, ranjen.

Kot darilo za Miklavža in Božič odrasli mladini in v spomin vojakom priporočamo naročilnico na sešitke »Svetovne vojske«, ki jo izdaja »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Ti sešitki bodo tvorili lepo knjigo, v kateri bodo popisani vsi dogodki svetovne vojske. Torej lep in primeren spomin za Miklavža in Božič, ki se bodeta letos obhajala med hrupom strašne svetovne vojske!

Vsi so prihajali, le njega ni blo... Če se pa niso oglasili kot ranjenci, so pa poslali pisma iz ujetništva. Samo Fran Škofic, po dom. Janezov iz Kokrice pri Kranju, ki je služil pri domačem polku v Celovcu in odšel tudi v vojsko, se ni nič oglasil. Ko pa je zagledal dan uradni izkaz 17. pešpolka, smo brali njegovo ime med mrtvimi. Tudi domači so prijeli uradno poročilo, da je padel. Zvonilo mu je, maše zadušnice so se opravile, mati in sestre so nosile črne obleke itd. Bil je prvi padli junak iz Kokrice. Pretekli petek pa je prišlo pismo, da se nahaja v ruskem ujetništvu in da je bil ranjen ujet. Tako je zopet eden od mrtvih vstal.

Za vojake na bojišču. Od vojnega pomožnega urada c. kr. notranjega ministva smo prejeli: Kakor so številna pomanjkanja, ki jih morajo naši častniki in vojaki pretrpeti na bojišču in kakor tudi se vsa ta pomanjkanja prenašajo rade volje, vendar pa ne občuti vojak ničesar bolj neprijetno kot kak akoravno majhen defekt obleke, ki more dostikrat ostati nezaželen. Takí nepriliki se pač dostikrat ne more takoj odpomoči, kajti kljub temu, da je sicer nit in igla pri roki, manjka priložnosti za takojšnjo izvršitev potrebne dela. Kaka varnostna igla bi takoj odpomogla škodi, toda pogosto je ni na razpolago. Zato se priporoča, naj se pismom, ki se odpošiljajo na bojišče, privedlje nekoliko takozvanih varnostnih igel (Sicherheitsnadel).

Železniške vožnje sorodnikov k ranjencem. Državna železnica in v njeni upravi stoječe lokalne železnice; dalje južna železnica, potem proge Aussig—Toplice, Buštjekradska, Dunaj—Aspang, Kašav—Oderberg ter nižjeavstrijske deželne železnice dovoljujejo za take vožnje za tretji, oziroma drugi razred (za častniške sorodnike) 50 odstotkov popusta, toda le pri daljavah nad 50 km. Za svoje veljajo starši, otroci, žena, bratje in sestre ranjenca, oziroma obolelega vojaka. Za take vožnje je treba izkaznice, katero se v Ljubljani dobi pri c. kr. policijskem ravnateljstvu, na deželi pa pri c. kr. okrajnih glavarstvih. Izkaznice so koleka proste. Enak popust pri vožnji dobe svojci, če se peljejo k pogrebu za ranami ali boleznijo umrlega vojaka.

Štirje sinovi matere vdove v vojni. Iz Zadvora, župnija Sostro v ljubljanski okolici, so štirje sinovi matere vdove Marije Trtnik v vojni. Najstarejši je črnovojnik poddesetnik Ivan Trtnik, 41 let star; drugi je Anton Trtnik pri 154. maršbataljonu, 37 let star; tretji je četovodja Jožef Trtnik pri 17. pešpolka, 28 let star; najmlajši, pešec Alojzij Trtnik pri 17. pešpolku, 25 let star, je bil v boju ranjen ter ga sedaj pogrešajo. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči materi na Zadvor št. 25.

Slovenski vojak z Gorenjskega piše iz nemško-francoskega bojišča: Danes sem dobil pismo od Vas in sestre (pisma so bila odposlana pred dvema mesecema). Prosim pišite mi kaj več. Mislim sem, da mojih kart, katerih sem veliko poslal, ne dobite. Prosil bi Vas, da mi pošljete nekaj časopisov, da bom vedel, kako se Rusom godi. Danes je Vsesvetih. Imamo prav lep dan in smo prosti. Mesto, v katerem smo sedaj, se imenuje Gent. Zdravi smo vsi, samo havptmana smo izgubili pri železniški nesreči. — Isti vojak je pisal svoji sestri dne 1. t. m. iz Genta: Hvala Bogu, jaz sem zdrav in grem nam dobro. Pri nas je zmerom enako, zmerom smo v nevarnosti. Ampak ne de nam dosti, ker smo se že navadili pokanja. Dne 15. oktobra je sovražna infanterija šturmalala. Mi smo dva dni streljali tako, da smo bili zmučeni, da Ti ne morem popisati. Dne 17. oktobra ob treh so se podale vse utrube krog mesta Antwerpna. Sovražni vojaki so vse pustili in šli na Francosko. Mi gremo za njimi. Zdaj bomo streljali na Belfort. Če vzamemo Belfort, gremo v Pariz, kate-rega videt si vsi želimo. Pravijo nam, da bomo 25. decembra spet v Berlinu, kjer bomo videli nemškega cesarja. Danes so Vsivseti, imamo lepo vreme. Tukaj čakamo, da bo popravljen most, ki so ga Francozi razbili. Gent je prav lepo mesto. Bili smo tudi v cerkvi. Če dobiš to pismo, Te prosim, da mi pošlješ ene mašne bukvice in nekaj slovenskih časopisov. Naslov imam sedaj drug, ker nimamo več našega havptmana. Saj sem Ti pisal, kako smo se ponesrečili, ko se je vlak zvrnil. Ti si gotovo žalosna. To je čudno, kar se tukaj godi. No, pa kaj bo čudno! Saj je vojska!

Poizvedbe o vojnih ujetnikih. Poizvedovalnica »Rdečega križa« o vojnih ujetnikih obvešča, da ne more odpošiljati brzojavk voj. ujetnikom. Brzojavna vprašanja »Rdečega križa« v sovražnikovih državah so ostala po dosedanjih izkušnjah brezuspešna. O vojnih ujetnikih in o njihovem

bivališču v sovražnikovem ozemlju dajo pojasnila le seznama ujetnikov, ki so avstrijskemu »Rdečemu križu« zagotovljeni.

Papir varuje mraz. Neki veteran, ki se je udeležil vojske leta 1870. do 1871. med Nemci in Francozi, piše: Staro sredstvo, ki se pa malo uporablja, proti mrazu je papir. Kot vojak v pozimski vojski leta 1870. do 1871. sem nosil na prsni in na hrbtu papir časopisov in se nisem nikoli prehladil. Tudi nisem trpel vsled mokrote, ker obvaruje papir pred neprijetnim občutkom mokre obleke. Svetujem, da se ovijejo oblečne nogavice s papirjem, da ne zebe v nože.

Kletarski tečaji. V primeru s drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastal potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovito vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ako ne zna iz njega pripraviti tako pijačo, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravičnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahkne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgnusnejša pijača! Da imajo ukaželjni priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalicky pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več t rodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglašuje naj se t a k o j pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglašiti. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tega obveščen. — C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Rudolfovem.

Svetovna vojska. Drugi sešitek tega zanimivega dela je izšel te dni. Obravnava razmerje med Avstrijo in Rusijo in prve boje armad teh dveh držav. Vsebinska je sledeča: Rusija po sarajevskem zločinu. — Kako je pisalo rusko časopisje. — Ruska vlada se posvetuje. — Smrt poslanika Hartwiga in Rusija. — V pomirjenje. — Tajnostno vedenje Rusije. — Francoski predsednik Poincaré v Peterburgu. — Francozi o moči ruske armade. — Rusija varuh Srbije. — Varuhi Srbije se množe. — Rusija po izročitvi avstro-ogrške note Srbiji. — Rusija in Slovenci. — Rusija in Slovani. — Nekronani car Rusije. — Ruski bojni načrt. — Angleška sodba o ruski armadi. — Rusija in njena vojska. — Veliki knez Nikolaj Nikolajevič. — Prvi boji. — Na poti v boji. — Boj mladih strelcev v Galiciji. — Nadaljnji začetni boji. — Kozaki. — Huzarjevo poročilo o bojih s kozaki. — Prodiranje naših čet v Rusko Polj-

sko. — Prvi veliki boji. — Pregled teh bojev. — Zmagovalec pri Krasniku. — Zmagovalec pri Zamoscu. — Slika gališko-poljskega bojišča. — Podrobnosti o velikih bojih: Bitka pri Brodyju. Naša zmaga pri Novosielici. Obramba Kamjonke Strumilove. O bojih pri Krasniku. — Črtice. — Poleg te bogate vsebine krasi delo tudi več izvirnih in drugih slik. Toplo priporočamo! Posamezni sešitek stane 60 vin. Naročnina za šest sešitkov pa 3 K. — Naroči se pri Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Tretji sešitek, ki izide dne 1. decembra, bo vseboval popis prvih bojev med Nemčijo in Rusijo.

Za petrolej je določila deželna vlada, da se sme prodajati najvišje v Ljubljani po 50 vin., na deželi pa po 52 vin. liter.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katero jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

IZ TRŽIČA. Pred dobrim mesecem se je sestavil odbor, obstoječ iz gospodičen in gospej, ki je imel nalogo nabirati darila za vojaštvo na bojnem polju. Odbor je izvršil te dni svoj namen. Nabral je lepo vsoto 1378 K 41 vin. Nabrale so po Tržiču g. dr. Hrulinova 161 K 32 v.; g. Anka Pollak 159 K 7 vin.; g. Vidmar 57 K 42 vin.; g. Gütter med Nemci 288 kron; gdč. Kalinger 64 K 46 vin.; tovarna Mally 56 K 20 vin.; predilnica po gospej in gdč. Glanzmann 328 K 30 vin.; g. Fani Ahačič je nabrala v Lomu 36 K 44 vin.; g. Engelsberger v Dolini 44 K; g. Marinšek v Bistrici 30 K; gdč. Ida Mally in Fini Pollak pri Sv. Ani 73 K 10 vin.; gdč. Lončar v Kovorju 80 K. 300 kron se je odposlalo na vojno oskrbovalni urad, 1000 K se bo porabilo za božična darila našim vojakom. Nekaj denarja se bo razdelilo med Poljake. C. kr. garnizijski bolnici v Ljubljani smo poslali 5 velikih zabojev jabolk, 2 zaboja steklenic z malinovcem, vinom in drugo, 2 zaboja raznih jestevin, 1 zabojev čevljev, 1 zabojev knjig, 1 vrečo krompirja, 1 zabojev orehov, 1 zabojev suhega sadja. Za naše črnovojnike v Srbiji smo poslali na naslov gospe dr. Šusteršičeve 3 zaboje perila in volnene obleke, 5900 cegaret, 100 viržink, 50 zavit-

kov tobaka, cigaretnih papirčkov, pip, 6 kg medu in drugo. Vsem darovalcem in darovalkam se gospejni odbor najtopleje zahvaljuje.

IZ ŠKOCIJANA PRI MOKRONOGU. Na južnem bojišču je našil junaško smrt Jožef Šinkovec iz Dobrov; bil je mož poštenjak, eden izmed onih redkih mož v občinskem odboru, ki so tudi v javnem življenju popolnoma krščanskega mišljenja. V boj je šel s takim junaškim navdušenjem, da so ga vsi občudovali. Naj mu ba lahka tuja zemlja! — Kakor čujemo, se namerava v trajen spomin padlim vojakom župnije postaviti v cerkvi spomenik, da se bodo poznejši rodovi vedno spominjali padlih junakov, ki počivajo daleč v tujini. Požrtvovalnost za trpeče vojake med ljudstvom ne pozna že skoro nobenih mej. Z dekleti, ki darujejo zadnji prihranjeni vinar za volno, z ženami, ki so utrgajo celo pri podpori in darujejo celo za »Rdeči križ«, so začeli tekrovati celo šolski otroci, ki pridno zbirajo za božičnico vojakom. Učenci si celo pri kruhu pritrgajo, da morejo kaj darovati za vojake. Učenka prinese 14 vin. za božičnico. »Kje si pa dobila?« jo vprašajo. »Deset vin. so mi dali doma, štiri sem pa danes pristradala, ko mi jih dali za kruh«. In temu zgledu je sledilo še polno drugih otrok. Pa naj si še kdo upa blatiti naše ljudstvo, da ni patriotično in mu delati krivico! — Kdor želi izvedeti najnovejše novice z vojske, bo sedaj lahko vsak dan kupil »Slovenca« v trgovini Josipa Komljanec, kjer se bo prodajal. Le pridno segajte po njem, zlasti ob sobotah in nedeljah. — V torek zvečer je gorelo v Brinovcu. Posestniku Pircu je pogorel kozolec, ki je bil zavarovan; vzrok ognja je neznan. Ob tej priliki je nekdo vpil po Škocijanu »fajer!«; nekateri, ki te besede ne razumejo, so mislili, da zopet kak pijanec vpije po vasi. Torej — čemu rabiti tuje besede? »Gori! — ogenj!« tako se zakliče — pa vsak otrok razume.

Serravallovo železnato kina-vino

najbolj pripravno kot darilo za

vojne ranjence in rekonvalescente

Od zdravnikov priznano in priporočeno krepično sredstvo

Na prodaj v lekarnah

I. Serravallo, Trst-Barkovlje

Blagoslov v rastlinstvu.

Koliko je rastlin v šopku narave, ki so na prvi pogled majhne in vsakdanje, a jih je vendar odbral dobrotljivi Stvarnik, da nam pomagajo ohranjati zdravje, ali ga celo povrniti. Preiskujmo tedaj naprej skrivnosti rastlinstva!

Pred nami je majhna rastlinica, ki se plazi s stebelcem po tleh, le vejice se dvigajo nekoliko. Listi so ledvičasti, narezani, podobni nekoliko bršljino-vim. Cveti so lilasto-modri in venčni listi nam zijajo naproti kot malo žrelce. Če pogledaš bliže, opaziš v njem dva prašnika, ki tvorita s prašnicama nekak križ. Gotovo ni najti zlepa našega bralca, ki ne bi poznal grenkuljice, ki se skriva spomladi do meseca junija povsod po travi, ob potih in zidovih, po grmovju in gozdu. Balzamičen je vonj naše male prijateljice, oster in grenak pa njen okus.

Po ustroju cvetja se prišteva k družini *Ustnatic*, ki imajo vse aromatično (dišeče) cvetje in listje in ki štejejo med svojce s ponosom plemeniti majaron in meto, materino dušico in kaduljo (žavbelj).

Grenkuljica da sveža ali posušena, posebno v zvezi z rmanom in lapuhom izvrsten čaj za prsa in pljuča. Ako te torej večkrat tišči v prsih, pij 2—3 krat na dan skledico tega čaja. Tudi proti zlatenici in mrzlici, če se ti hoče delati kamen v mehuru, sploh pri boleznih na izločilih rabi s pridom grenkuljico, ki si jo zavzel na vodi ali vinu.

Kadarkoli zazrem ponižno, skromno in vendar tako koristno grenkuljico skrito v grmovju, se nehote spomnim na pridno slovensko gospodinjico, ki v svojem sicer neočitem življenju vendar stori toliko dobrih in človekoljubnih del!...

Če si misliš, vse rastlinstvo kot veliko državo z različnimi stanovni in šaržami, potem spada na prvi pogled plešec v zaničevano kasto (sloj) beračev. Ne samo po imenu, slovenskem in nemškem (stari Rimljani so nazivali našo rastlinico »*Capsella bursa pastoris*«, to je pastirska torbica), ampak tudi po svojem družabnem življenju; povsod se ti nastavlja pod noge in človek hodi po nji in jo tepta za žive in mrtve. Nikoli se plešec ne obleče kaj prida prazniško; vedno je skuštran in oprazen. A pri vsem tem kaže vendar neko posebno naklonjenost do človeka; zdi se, da se mu vsiljuje in mu kliče: »Usmili se mene in sebe in vzemi me s seboj!«

Morda še ne veš, da je plešec iz jako dobre hiše, ki jo vsi spoštujemo. Ker ima venec 4 liste, ki stoje po 2 in 2 nasproti v podobi križa, zato ga prištevamo h križnicam, družini, kateri se imate zahvaliti za zelje in repo, za kolerabe in gorčico, za brokole, karfijole, vrtno kolerabce, ogriščično olje itd. A plešec se ne ponaša samo s pavovim perjem zlahtnih sorodnikov, tudi v njem samem se pretaka plemenita kri.

Če imaš bolečine v trebuhu, se te loteva griža, pljuješ kri, skuhaj plešca na vinu ali pa ga posuši in zdrobi v prah in pij noževo konico tega prahu v katerikoli pijači. Izločevanje vode pospešiš, ako piješ 2 do 3 krat na dan po skledico takega čaja. Rane zaceliš, ako jih potreseš s pleščevim prahom ali pa mažeš z mazilom iz enega dela pleščevega iztisnjene soka in dveh delov vazelina. Sveže iztisnjeni sok, ki ga kapljaš v ušesa, ti ozdravi gnjilobo v njih.

Pri takih zaslugah menda ne boš imel več plešca za nadležen plevel? Privošči mu s hvaležnostjo prostorček ob hiši in bodi vesel, da ga imaš vedno tako blizu pri roki!

Kolikokrat se zgodi tudi sicer v življenju, da se spremenijo naše misli in nagnjenja, ko smo od blizu spoznali človeka, ki mu gre čast in spoštovanje; kajti zaničevani »deseti brat« med rastlinami se nam zdi naenkrat vreden mnogo večjega spoštovanja, nego marsikaka ponosna cvetlica, ki se šopiri v najlepši krasoti na vrtu! Čast, komur čast!

Pot nas vodi po polju, in če si hodil kdaj po ljubljanski okolici ali po slovenskem Štajerju, si gotovo zadel tudi na hmeljišče.

Hmelj pozna vsakdo, zato bi bilo odveč vsako njegovo opisovanje. Prinesli so nam ga najbrže Humci ali pa Gotje iz Azije koncem starega veka, za pivo pa so ga jeli uporabljati mnogo pozneje, šele v 11. ali 12. stoletju.

Kakor znano, dá hmelj pivu najprej prijetno grenak okus, dá mu pa tudi stanovitnost, ki je še važnejša zanj. Pod našim cesarjem pridelujejo najlepši hmelj na Češkem, tudi Anglija in Nemčija se mnogo ukvarjata z njim, zlasti Bavarska je znana hmeljeva dežela. Da raste povsod tudi »divji hmelj«, ve vsak otrok. Na tem mestu pa omenjamo hmelj zato, ker mu gre častno mesto v domači lekarni. Le poslušaj!

Hmelj spada v obče med tonična, grenka sredstva, ki učinkujejo z uspehom pri vseh kroničnih (od časa do časa se ponavljajočih) boleznih, ker napravljajo boljši tek do jedi, oživljajo krvotok in spodbujajo vse telesne organe k delovanju.

Posebej še najrabijo hmelj rekona valscenti, to je ljudje, ki so ravnokar okrevali od težke bolezni; čisti jim želodec in kri in daje slast do jedi.

Pri bezgavkah (škrofelnih), lišajju, odprtih nogah, pri zaprtju, pri zasiljenih jetrih in vrancah je hmelj izborno sredstvo! Tudi pri črvih v črevah ga boš rabil z uspehom, a tu ga je treba rabiti v precejšnji meri. Mnogi hvalijo hmelj kot pripomoček, da dosežeš zopet zdravo spanje. Kot zdravilo se rabi »hmeljevo cvetje«, to je rumeni storžki (v resnici je to plod in ne cvetje hmeljeve rastline), ki imajo v svojih luskinah lepljivo, rumeno, grenko snov, zvano »lupulina«; ta daje pivu grenki, a vendar prijetni okus. Tega

»cvetja« se vzame 15 do 60 gramov na 1 liter vode in se pije čaj večkrat na dan. Posušen hmelj dobiš lahko vsak čas v pivovarni, če ga pa sam nabiraš v avgustu ali septembru, ga lahko posušiš v peči po kruhu.

Ker je hmelj podoba sreče in rodovitnosti, zato je na Ruskem običaj, da obsipajo mlado nevesto na poročno jutro s hmeljem.

Kakor človek, tako ima tudi vsaka rastlina svoj poseben značaj, iz katerega odseva pred vsem ta ali ona lastnost; a med obema je nepremostljiv prepad in neznanska razlika, ki obstoji v tem, da razodeva rastlinje svojo dobro ali hudobno naravo, srečo ali nesrečo, blagor ali prokletstvo brez zavednosti, in zato tudi brez odgovornosti, ti pa, človek moj, ravnaš zavedno in zato boš enkrat žel, to je dajal boš odgovor od tega, kar sedaj seješ in raztresaš!

Tako je kopriva podoba onih ljudi, ki delajo na zunaj vtis neprijaznih, raskavih, zoprnih bitij, a nosijo v prsih plemenito, človekoljubno srce, da si boljšega zmisliti ne moreš; ravno tako spominja hmelj na gotove, dozdevno bolj mehke, popustljive narave, ki pa vendar hrepenijo kvišku, zvesti svojemu dobremu prepričanju in rosijo blagoslov povsod, koder hodijo; oba, kopriva in hmelj sta človekova odločna, brezpogojna prijatelja. Toda otroci ene in iste družine so si le redkokdaj enaki: to nam dokazuje ravno tako opazovanje rastlinskega sveta, kakor vsakdanja izkušnja življenja. Dokaz za to je tudi hčerka iz družine koprivnic, ki jo vsi dobro poznate — konoplja.

Kakor človek, kakor premnogo drugih rastlin in živali, tako izvira tudi konoplja iz Azije, kjer so jo Skitje in Tračani že davno rabili za izdelovanje obleke. Egipčanom in Izraelcem, Grkom in Rimljanom pa konoplja ni bila znana in tudi v poznem starem veku ni bila tako razširjena in znana kot na primer lan. Danes pa dobiš konopljo po celi Evropi, posebno je na glasu ruska. Zemlja mora biti za konopljo obdelana skrbno kot vrt. Rastline so dvojne vrste: belkasto cvetoče, prašnate ali moške rastline in temnejše zelene, pestične ali ženske rastline; prve dozore preje in dajo finejše ličje. Konopljna vlakna daje sicer grobejšo, toda mnogo trpežnejšo tkanino kot lan. Zato se uporablja konoplja za izdelovanje močnih vrvi, posebno za ladje, za šotore in podobne reči, na Ruskem delajo iz konopljinih vlaken celo papirnat denar. S semenom krmijo ptičarji svoje krilate ljubljence, toda ne dajate jim samo konoplje, sicer dobi-jo, posebno kanarčki, radi bolezen in poginejo za jetiko.

Pa ne samo v industriji (obrti), tudi v medicini (zdravilstvu) zastopa konoplja častno mesto. A zgodba njena je podobna zgodbi meča in strupa in smodnika. Če ga rabiš prav, ti reši domovino pred sovragom, ga pa rabiš napak, ti pogubi lastno časno in večno

srečo. Tudi konoplja ima svojo temno zgodovino, kakor je temna zgodovina črnega Petra na srbskem prestolu; tako temni sta obe ti zgodovini, da moramo konopljo in Karagjorgjeviče za vse čase izključiti iz družbe nedolžnih in poštenih, ki se jim sme zaupati brezpogojno.

Ali si šel že kdaj o vročem poletju mimo konopljinega polja? In ali nisi čutil ostrega, omotnega duha, ki povzroča glavobol in slabost? Ta duh izvira od blipnega olja, je časih tako močan, da izgubijo zavest delavci, ki imajo opraviti na taki njivi.

Ze Skitje in Tračani so poznali motne lastnosti konoplje in so napravljali iz nje omotne pijače. Indijci, Perzijci in Turki izdelujejo še danes takozvani »hašiš«, s katerim se opijanjajo, a obenem sami sebi izpodkopavajo zdravje. Kajti močna raba hašiša povzroča — mimogrede sicer prijetno razpoloženje — sčasoma omotico, otrpjenost, blaznost, smrt. Zal, da je podvrženih strastnemu uživanju hašiša okoli 300 milijonov ljudi in orientalcu imenujejo hašiš zavoljo prvih njegovih učinkov »buditelja smeha«, »množitelja veselja« in »lep (kit) prijateljstva«.

Za mnoge žuželke je konopljin duh smrtno nevaren. Marsikje zasajajo okrog njih konopljo, da bi obvarovali polje opustošenja po golazni. Tudi na krompirišču je par konopelj prav na mestu. Če bi imeli kje nadlogo smradljivih stenic, jo preženejo s svežimi koprivami, ki se položijo pod matrace (modroc).

Četudi pa nam mora pogled na konopljo vzbuditi močno nezaupanje, češ: »To je rastlina, ki je napravila, napravila in bo še povzročila mnogo gorja na svetu,« vendar si ne smemo prikrivati, da je vsega tega zla krivo le neizmerno uživanje hašiša, ki ga povzročata strast in pregreha, zla, ki leži kot orjaško prokletstvo na milijonih ljudi, dočim poraja pravilna raba tudi tu le blagoslov. Če namreč tehtamo korist in škodo konoplje, tedaj prva daleč prekaša drugo. Celo v naši domači lekarni jo lahko rabimo z uspehom.

Konoplja je zdravilo pri boleznih izločil (če kdo trpi, kadar hodi na vodo), pri vodenici, pri vnetju obisti in mehuru itd. Zdravnik predpisuje razne preparate (mazila in podobno) iz konoplje bolnikom, da jim poživijo in pokrepča živčevje. V večji meri so rabili že večkrat konopljine preparate za omojanje pri operacijah namesto morfija.

Konopljin čaj se rabi pri kroničnem revmatizmu, pri lišajih, kadar se začena vodenica, pri boleznem izločevanju urina (vode). Napraviš si ga, ako naliješ na 30—60 gramov (3 do 6 dek) konopljinega semena liter vroče vode in ohlajeno piješ večkrat čez dan. Če bi se ti hotelo no vživanju tega čaja vzdigovati ali te boleti glava, moraš prenehati z njim.

Konopljino tinkturo si napraviš, ako zmešaš sok iz končnih vejic rastline, ki je ravno v cvetju, z enako

množino žganja. Te tinkture vzemi dvakrat na dan po 5 do 6 kapljic na sladkorju ali v žlici vode pri gori naštetih bolestitih. Ta tinktura je dobra tudi za slabe oči, pri vnetju na očesih itd. Vlij nekaj kapljic tinkture v malo vode in zmij s to vodo večkrat na dan oči. Tudi pri pogostnem krvavenju iz nosa se rabi ta tinktura.

To bi bila notranja raba konoplje. Na zunan pa se rabi pri šenu, pri oteklinah in vnetjih na ta način, da se deva na boleča mesta sveža ali posušena konoplja ali pa stolčeno seme.

Seme se nabira meseca avgusta; na zraku in solncu ga dobro posuši in spravi. Posuši tudi nekoliko cvetja in listja za čaj, najboljša pa je seme.

Listek

Zemlja.

Povest sedanjih dni. Piše Ivan Podlesnik.

(Dalje.)

VII.

In začelo se je delo.

Lovrenc je napravil novo ograjo krog vrta, popravil streho pri kozolcu in uredil druge gospodarske zadeve tako, da se je moglo riti naprej in gospodariti. Mrak mu je priskočil na pomoč, da je poplačal najnujnejše dolgove.

Dolgovi so bili razstreseni, tu nekaj, tam nekaj. Zato je napravil Lovrenc prošnjo v hranilnici, da bi se mu dovolilo še toliko posojila, da bi mogel poravnati vse manjše dolgove in imel samo enega pri hranilnici.

»Da bo treba eno samo luknjo mašiti,« tako je mislil.

»Ampak ta luknja je velika,« je dejala sestra Micka.

»Če da Bog srečo pri živini in na polju, bo šlo. Jaz imam korajžo. Na žagi bom z vožnjo si tudi nekaj zaslužil.«

»Da bi kaj mogli živeti.«

»Živelimo bomo, če bomo pridno delali.«

Tako je zastavil Lovrenc svoje gospodarstvo.

Bil je še mlad fant in obenem gospodar.

»Pol tič, pol miš sem,« si je mislil.

Skrbi, ki jih je imel, mu niso dale, da bi hodil med fantini kot je prej. Mlada njegova leta pa so ga ovirala, da bi šel med možake. Zato se je držal doma. Samo k Mrakovim ga je še vodila pot, kadar je bil čas, ali kadar je bilo treba iskati sveta ali pomoči. Na vas in v gostilno k »veseli vdovi« ni šel. Vedel je, da zahaja tja Kovačev Lojze in ni se hotel srečati z njim. Sicer pa je obilno delo odbijalo želje po družini.

Življenje v vasi je šlo svojo pot naprej kot je hodilo že leta in leta prej. Na Mrakovi žagi se je pridno žagalo. Visoke skladovnice desk so čakale, da

bodo odpeljane na kolodvor, od tam proti Trstu in iz Trsta v Italijo.

Pri Šimenčevih so pomalem pripravljali balo. Nevesta je hodila nekam bolj sama za se okrog. Z Lovrencem sta se srečala enkrat v cerkev grede in se pozdravila kot da se ni zgodilo ničesar med njima. Tako kot da nista zajemala nikdar iz skupnega studenca in prilivala koreninam mladega grma, na katerem so jima cvele rože prve ljubezni.

Zemlja je ležala krog in krog vasi v bujnem obetanju obilnih sadov. Pomlad je bila sicer nekoliko preveč mokra, toda že prvi dnevi poletja so popravili zamujeno.

Dejali so možje, da če bo tako naprej, bo leto kot ga že ni bilo kmalu.

O, zemlja, koliko ljubečih in skrbnih pogledov te spremlja od pomladi do jeseni. Res si pomladne dni kot mlada mati, pripravljena, da daruješ skrbnemu, ljubečemu te možu prvi sad. Potem pa je njegova ljubezen pomnožena, skrb njegova podvojena, da te ohrani v ljubezni. Zemlja, si kot naše matere! Trepeča, rodeča, skrbeča, brez počitka, in udana in premnogokrat zaničevana!

Zemlja, grobove, cvetove in sadove nam daješ. Velika vrednost tvoja je malokdaj spoznana. Kot mati si, kate-re ljubezni se zavedajo otroci šele ko jima je odvzeta!

Novi most na vasi je pod pridnimi rokami Italijanov rasel nad vodo. Ob nedeljskih popoldnevih so ga hodili gledati možje iz vasi. Padla je v njih beseda in graja.

Padla je tudi misel, da bi se dalo se to prav in gotovo ceneje napraviti z domačim podjetjem, z domačimi močmi. Ta misel se je rodila šele, ko se je videlo delo, ko se je spoznal način dela in ko so primerjali možje delo s proračunananim zneskom.

Njih misli niso bile napačne. Bile pa so prepozne. Ako bi pred pričetnim delom zbral kdo te misli in udahnil v možje voljo in sklep, ne bi Italijan gradil in služil denarja, domačin mu bil pa samo za voznika. Je bila pri tej stavbi kot je pri sto drugih krivda to, da je v začetku samo volja zabavljanja in nezaupnosti, pri delu šele pride spoznanje, po končanem delu pa se naša zadovoljnost nad dovršenim spremeni v misel, zakaj da je služil tujec, kar bi lahko domačin.

Ampak roke teh ljudi, ki so zgradili most, niso bile ustvarjene za njivo in travnik. Ali bi ne zamerila naša zemlja, ako bi se ji, četudi za malo časa, odtujilo vsaj deloma toliko rok, ustvarjenih za njo? Ali bi ne trpela naša zemlja kot mora trpeti tam, kjer gredo oni, ki bi jo morali negovati in ljubiti, delati v tujino, v tovarne, v rudnike in na polja, katera je treba iz puščave šele ustvariti?

Zemlja je kot žena, vajena rok, pogledov in besedi enega ljubečega moža.

Roke, besede in skrbni naših mož in mladeničev pa so posvečene in da-

rovane že v zgodnji mladosti domači naši zemlji.

Bogu in domači zemlji jih posvete slovenske matere v trpljenju rodenja.

Slovenske matere — slovenski zemlji!

Pri Mrakovih so sedeli na vrtu gospodar, gospodinja in otroci.

Bila je nedelja, gospodar je čital knjigo, gospodinja pa si je dala opraviti z otroci, ki so se igrali po vrtu »furman«, kakor so videli na žagi.

Starejši Francelj je imel vpreženo Anico, najmlajši Pepček pa je skakal zraven nje kot žrebe.

Konj je nagajal in delal Francelju mnogo preglavic. Če je potegnil uzdo na desno, je skočila Anica na levo, če je pa potegnil na levo, se je obrnila na desno.

Franceljček je bil nevoljen nad takim konjem.

»Aha, sedaj gre Lovrenc, ta ti bo že pokazal. Lovrenc poglej no, kaj je temule konju.«

Lovrenc je prišel od hiše po vrtu. Imel je namen, da se pogovori z Mrakom radi vožnje. Otroci so mu hiteli nasproti.

»Danes tale moj konj prav nič ne uboga,« je kazal Francelj na Anico.

»Poglejmo kaj mu je.«

Lovrenc je prijel za vajeti in pognal Anico po vrtu.

Toda »konj« tudi Lovrenca ni ubogal.

»Ali ne vidiš, da sem bosa. Kako naj letam. Že en teden me ni koval.«

»O ti lažnjivka, včeraj smo bili pri kovaču,« se je razjezil Francelj.

Vsi so si dali opraviti s tem konjem, ki je govoril.

Nazadnje so dognali, da je konj bos in da ga je treba peljati h kovaču.

»Jutri dopodne,« je določil Francelj.

»Danes gremo v gmajno stelo sušiti.«

Tako je določil gospodar Francelj. Anici to ni bilo povšeč.

Prejšnji konj je postal gospodinja.

»Danes nikamor, ali ne veste, da je nedelja.«

»Saj res.«

Anica je ugnala Franceljna.

Določi se, da gredo vsi na sprehod. Ata, mama in otrok.

In majhna gospoda je šla po vrtu, Lovrenc pa v uto k gospodarju in gospodinjji.

Mrak je odložil knjigo, iz katere je čital in povabil Lovrenca, da naj sede.

Dogovorila sta se radi vožnje. Iz boršta je bilo treba navoziti nekaj hlovdov na žago. Pot je bila slaba in Mrak je določil Lovrenca, ker se je zanesel nanj. Lovrenc pa je rad pomagal, da je nekaj zaslužil.

Govorili so o delu na polju in Lovrencem gospodarstvu.

»Če bo leto dobro, bomo prišli skozi,« je pravil Lovrenc. »Micka je šla domov po štiri prasce v Št. Jur. Če bodo srečno gor prišli, bodo jeseni vrgli za davke in nekaj obresti.«

Gospodinja Angela je napeljala pogovor na Šimenčevo Ano.

»Balo pripravljajo. Jeseni bo poroka.«

Mrak, ki je natančneje vedel za razmerje med Lovrencem in Ano, je napeljal pogovor na drugo.

»Prosim, prinesi kozarec vina,« je dejal ženi in si prižgal smodko.

Gospodinja je naročila dekli, ki je prišla med otroke, da naj prinese steklenico z vinom iz hiše.

»Je še od opoldne, ker ga nisi pokusil, bo pa zdaj prav prišel.«

»V tej knjigi čitam čudno zgodbo o zemlji. Je res čudno, kako so ljudje na zemljo navezani.«

»Povej nama,« je rekla gospodinja Angela in vzela dekli steklenico, ki jo je prinesla, iz rok. Mrak je natočil. Tudi Lovrencu kozarec.

»Skoraj neverjetno, toda resnično.«

»No povej!«

In Mrak je pripovedoval:

Bilo je leta 1345. ko je neki ogrski graščak poslal kralju Ludoviku Velikemu poročilo, da so udrli Tartari na Ogrsko. Ako kralj ne pošlje pomoči, bodo obmejne straže vse pomorjene in groza bo prišla na ogrsko zemljo. Mož, ki je nesel to poročilo kralju, se je imenoval Onrode. Med potjo ga je ujel sovražnik in mu porezal ušesa in nos. Vendar se mu je posrečilo uiti. Skoraj umirajoč je pribežal do Albe Regia, kjer je bil kralj Ludovik, in izročil mu je poročilo. Tretji dan potem je umrl. V svoji smrtni uri je poslal svojega spovednika h kralju s prošnjo, da naj podari posestvo Szytnijo na Ogrskem, ki je bilo brez gospodarja, njegovim siromašnim otrokom. Kralj je ugodil željo umirajočega.

Dvorna pisarna kralja Ludovika pa je poslovala počasi in šele čez nekaj let je prišel najstarejši sin Onroda v posest zemljišča Szytnijo z gradom. Od tega časa se je imenovala družina Onroda po novem posestvu Szytnij.

Rod za rodom te družine je gospodaril in povzdigoval posestvo. Rod za rodom pa je tudi dokazoval svojo ljubezen do zemlje.

V poznejšem rodu sta prišla dva brata navskriž radi gospodarstva. Imenovala sta se Volk in Salomon. Prepir med njima se je tako razpasel v njih, da je Salomon v jezi umoril neko božično noč brata Volka. Bil je obsojen radi tega na smrt, toda posrečilo se mu je, da je ubežal čez mejo in nihče več ni slišal o njem.

Ta je zemljo bolj ljubil kot srečo svoje duše.

Posestvo je prišlo na bratranca morilca Salomona Johana Szytnija, ki je rešil za časa obleganja Dunaja kralju Matiji življenje.

Ko pa se je začelo širiti protestantstvo po Ogrskem, se je udala rodbina Szytnijev novi veri. Za kazen ji je bila odvzeta posest. Tega niso mogli prenesti in najmlajši sin Koloman je pristopil pod pogojem, da dobi posestvo nazaj, zopet v katoliško cerkev.

Temu je bilo posestvo več kot vera, katero je premisljal.

Za časa Rakoczyjevih vojsk je bila rodbina Szytnijev udana opasnemu knezu. Ko pa je začela zvezda slave in sreče Rakoczy že toneti, je bil Szytnej prvi, ki ga je izdal. Blaž Szytnej je bil ta. Ta je ljubil svobodo, za katero se je pod Rakoczyjem boril, celo kri je prelival za njo. Toda bolj kot svobodo je ljubil zemljo. Vlada mu je vzela posestvo, ko je zapustil Rakoczyja, je bil pomilošen in dobil posestvo nazaj.

Tega je napravila ljubezen do zemlje za izdajalca.

Pozneje so v družini nastali zopet prepri. Tožili so se med seboj sorodniki in si očitali drug drugemu krivopri-sego, prešestvo, ponarejanje listin itd. Cela dežela je govorila o njih, v vseh ustih so bili.

Ti so ljubili zemljo bolj kot dober glas in svojo čast.

Vsled teh tožba, ki so trajale skoraj 100 let, pa je rodbina ubožala in posestvo je prišlo v last plemenitašev Rodekov. Skoraj štirideset let so gospodarili na posestvu Rodeki. Potem pa se je poročil Jožef Szytnej z neko bogato udovo in z njenim denarjem kupil posestvo od Rodekov nazaj. Njegova žena je bila strašen človek. Ljudstvo jo je imenovalo: čarovnico. Njen spomin je živel še dolgo let med ljudmi kot spomin na zmaja, ki je napravil življenje Jožefa Szytneja v pekel. Ta Jožef Szytnej je ljubil v svoji mladosti lepo, mlado, toda revno deklico, katero vsled ubožtva ni mogel poročiti. Deklica je od bolesti kmalu umrla. Jožef Szytnej je pa dočakal sedemdeset let in njegova zadnja želja je bila, da mu dajo v grob svileni robec, ki ga je nad petdeset let hranil kot spomin na to svojo ljubezen.

Ta Szytnej je ljubil bolj zemljo kot svojo srečo.

Ko je njegov sin prevzel posestvo, je bilo na njem toliko dolga, da je kazalo, da posestvo ne bo mogel dolgo ohraniti. Toda on je posestvo vendarle obdržal. Trideset let je bil svoj lastni hlapec. Zgodaj zjutraj je vstajal in zadnji je legel k počitku. Dan je preživljal na polju in v hlevu pri delu. Živel in oblačil se je kot kmet. Sam je vozil napredaj pridelke zemlje v mesto. Vina ni pil in meso je prišlo na mizo samo ob praznikih. Edino, kar si je privoščil, je bila pipa tobaka. Imenovali so ga skopuha, toda ko je umrl, se je pokazalo, da je dosegel, kar se je zdelo skoraj nemogoče: posestvo je bilo brez dolga.

Ta je ljubil zemljo bolj kot sebe.

Njegov vnuk pa je vse to krasno, veliko, nezadolženo posestvo zaigral v nekem klubu v Budimpešti neko noč tekom petih minut. Igrali so visoki gospodje. Najprvo za manjše zneske. Potem pa se je strast razvila in šlo je višje.

Neki bogati Balazsovics je stavil na kartah sto tisoč goldinarjev.

Jurij Szytnej je izgubil igro.

»Deli še enkrat,« je rekel Balazsovics.

»Dobro. Dvojno ali kvit.«

Jurij Szytnej je zopet izgubil.

»Še enkrat.«

»Dvojno ali kvit.«

In Jurij Szytnej je izgubil štiristo-tisoč goldinarjev.

Posestvo Szytnej je šlo tekom zadnjih petih minut.

Jurij Szytnej pa ni izgubil s tem samo svojega posestva, temveč tudi svojo lepo, mlado ženo, ki se je dala, ko je to zvedela, ločiti od njega in šla k njenim staršem.

Čez mesec dni potem je stopil plemenitaš Jurij Szytnej na Reki na neko ladjo v službo kot kurjač.

Čez nekaj let je bil trgovec v Smirni. Čez trideset let pa je bilo posestvo Szytnej na Ogrskem zopet njegovo.

(Dalje.)

slike in črtice z bojišč.

XCVII.

Plemenit ruski vojak.

Neki ranjeni cesarski lovec pripoveduje: »Bil sem na roki ranjen; na poti na obvezovališče sem padel v globoko jamo iz katere se nisem mogel več izvleči. Kasneje je padel v jamo tudi neki neranjeni Rus, kateremu se je posrečilo zlesti zopet iz nje. Nato je potegnil iz jame tudi mene, me zadela na rame in me nesel dve uri daleč k mojemu polku. Tu so Rusa za njegov plemeniti čin pogostili; on pa je samo to prosil, da bi ga ne napravili za ujetnika. Rekel je, da smo vsi enaki vojaki in da osebno nimamo nič drug proti drugemu. Cesarski lovci so mu tudi dovolili prost odhod.

XCVIII.

Prejem sv. obhajila v vojski.

O tem se piše: Ležali smo v strelskih jarkih. Vsi smo bili izpovedani. Kratko in dostojno se pripravimo k sv. obhajilu. Iz kolov in desk smo zbili mize, ki smo jih pogrnili z rutami in okinčali z zelenjem. Med gromenjem topov je sprejelo na tisoče vojakov Gospoda vojskinih trum v svoja srca. Udeležba je bila tako velika, da vojni kaplan ni imel dovolj hostij. Nemoškoče mi je popisati, kako slovesno je učinkovalo sv. obhajilo na bojišču na nas. Mirni in srčni smo bili vsi. Strahu niti ne čutimo.

XCIX.

Nema vojaka.

Celovski listi poročajo: Med ranjenci, ki so se vrnili v Celovec, sta tudi dva artiljerijska nadporočnika, katerih izredna usoda vzbuja splošno sočutje. Nega so v bojnem metežu pomanjrala konjska kopita. Navidezno mrtev, zlomljenih mu je bilo tudi več reber, je obležal na bojišču, okolu njegaja je pa divjal najhujši boj in so gromeli topovi. Ko so ga pozneje našli, ni mogel govoriti in tudi ničesar slišal ni. Ko je zopet nekoliko okrevaj, je pričel delati v neki celovski vojaški pisarni.

Nekemu drugemu topničarskemu podčastniku je kos granate prebil lice in mu je odtrgal konec jezika. Upajo, da toliko okrevaj, da bo mogel toliko govoriti, da bo mogoče umevati. Kljub žalostni usodi si pa zopet oba želita na bojišče nazaj.

C.

V ruskem ujetništvu.

Graški listi so poročali: Sorodniki nekega tirolskega cesarskega lovca, ki je postal ruski ujetnik, so prejeli od njega pismo, v katerem sporoča, da se mu »zelo dobro godi«. Obenem pa je pristavil, naj znamko na dotičnem pismu previdno odstranijo in shranijo, ker zna čez čas dobiti veliko vrednost. Ko so doma odstranili znamko, so brali na mestu, na katerem je bila prilepljena, pisano od iste roke sledeče: »Nič ni res, godi se nam slabo, ne bomo dolgo vzdržali.« Ako se pomisli, da je pišec spričo nevarnosti, da bi prišla njegova zvižaja na dan, napisal navedene besede, potem bo bržkone upravičeno mnogokrat izraženo mnenje, da se z našimi ujetniki na Ruskem vse prej kot dobro ravna in da so številna pisma, ki opisujejo pogosto, kako se jim sijajno godi, enostavno narekovana.

CI.

V eni roki puško — v drugi rožnivenec.

Vojni kurat Rajmund Bratanič piše svojemu župniku v St. Pavlu pri Preboldu: Velečastiti gospod župnik! Lepa hvala za Vaše pisanje. Dolgo časa smo potovali po ... , a pred dvanajstimi dnevi se ustavili v ... , kjer se sedaj že dvanajst dni bije divja bitka, a noče in noče priti do odločitve. Veliko trpljenja in mraza imamo, a v tem burnem vojaškem življenju človek na vse to pozabi. Želja, da bi le že prišel zaželjeni konec, na vse navdaja. Velike so množice ujetih moskalov, ki pripovedujejo, zlasti Poljaki, da so izgube na ruski strani neizmerno velike. Ravno ko pišem, je zadela granata v zemljo, vzdignila ogromno maso zemlje in zopet je vse mirno v okolici. Bog me obvaruj nesreče! Oh, ko bi videli, kako pridni so naši vojaki in kako marljivo molijo — v rovih. V eni roki puško, v drugi pa rožni venec. Res, tukaj so drugače še tako mrzli katoliki lepi vzgledi pobožnosti. Ni razlike med višjim in podrejenim, vsi smo enaki. Pri srčne pozdrave!

CII.

Slovenec junak.

Pošec Jožef Vidnik s Koroškega se je vrnil ranjen s severnega bojišča na dopust na svoj dom. V bitki pri Grodeku je bil ranjen v desno koleno. Pred kratkim je dobil pismo: Na gospoda c. in kr. korporala, oddelka I. strojne puške pri pešpolku št. 7. Jožefa Wiedniga, tačas na Selah, občina St. Peter na Vašinjah pri Velikovecu, Koroško. Vsebina: Srebrna hrabrostna kolajna (medajla). Jožef Vidnik je bil torej imenovan za korporala in odlikovan s srebrno kolajno II. razreda za hrabrost.

Dne 18. oktobra mu je odlikovanje pripel g. župan Ruter. Vidnik je stal na nekem drevesu in je od tam opazoval vsa premikanja sovražnika in jih sporočal stotniku pod drevesom. Skozi drevo so zvižgali šrapneli in krogle, a Vidnik je ostal na drevesu. Ko je svojo nalogo dovršil, ga je zadela krogla v nogo. Moral je z drevesa in se je potem vsled izgube krvi in bolečin zgrudil.

CIII.

Zadnji pozdrav materi.

Težko ranjeni nemški vojak je pisal iz bolnišnice naslednji zadnji pozdrav:

Draga mamica! Danes bodeš po dolgem času zopet nekaj slišala o Tvojem edincu. Zadnji tedni so prinesli mnogo trpljenja in bolečin! Upam, da Te bo našlo to pismo pri najboljšem zdravju. Ne smem Ti več prikrivati, da ležim težko bolan v bolnišnici. Ljubi Bog me je napravil za svojega ljubljence, ker mi je naložil hude bolečine. Križ in trpljenje pričajo pač o božji ljubezni. Ko boš prejela to pismo, bodem — ako Bog hoče — že mrtev, ker svojih ran ne morem več dolgo prenašati. Dragaja moja mamica! Hudo mi bode, ako boš eno samo solzo potočila za menoj. Bodi močna mati in vzemi za zgled Mater božjo. Pojdi pred deseto postajo sv. križevega pota in reci z Marijo: »Glejte, ali je še kako trpljenje podobno mojemu trpljenju!

Rad umrjem, saj umrjem za čast domovine. Samo radi Tebe mi bo težko umreti. Samo to me tolaži, da bo ljubi Bog, ki Ti me je dal, Ti dal tudi moči, da boš to izgubo junaško prenesla. Težka daritev za Te bo to, toda bodi močna! Še enkrat Ti rečem: Ti dobra, Ti presrečna, srčna Ti hvala za vse, kar si mi storila. Moli mnogo za me, da me bo ljubi Bog kmalu vzela v lepa nebesa. Saj boš prišla kmalu za menoj, potem bodeva združena za vedno. Svet je solzna dolina, v nebesih mora biti lepo.

Še enkrat, moja preljubljena mamica, potolaži se! V duhu Te objamem. Sprejmi zadnjič srčen poljub in pozdrav od Ti do smrti zvestega sina N.

V imenu svobode in bratstva

Strah smrti gre po Francoski, svobodomislec, ki so vedno in povsod veliki v bahanju, dokler se jim godi dobro, obupujejo, plašno se vprašujejo, če ni morda res nekaj nad nami, ki vodi usodo svetov — verni Francozi se zatekajo k Bogu — upajo, kakor upamo ž njimi tudi mi, da se vzdigne poražena in ponižana Francija na svojo pot k luči, ki razsvetljuje edina omiko in napredek, ki daja edina svetost in pomen vsakemu delu.

Nehote se vprašuje človek, ko sliši o trepetu, ki vlada v deželi svobode, emike in blagostanja, zakaj in od kod prihaja toliko zla nad njo? — nehote prihaja kot odgovor spomin na grozote svobodomiselnosti ob času krvave revolucije.

Francoz, vojak, ki je živel in umrl v času okupacije na Kranjskem, je pripovedoval mojemu staremu očetu marsikaj strašnega o revoluciji. Najstrašnejša se je zdelala mojemu staremu očetu povest o kaznovanju ekspediciji krvavega konventa v Lijon:

Krasno bogato mesto ob Rhoni je slovelo po svojih tovarnah za tkanje svile in vezanje zlata. Premožno meščanstvo ni ljubilo prevrata nove dobe, balo se je privilegiranih roparjev in morilcev. Še pod staro vlado je bival v Lijonu gledališki ravnatelj Colot d' Herbois, mož maščevalne duše in plitvega razuma. Spisoval je igre, katere so izžvižgali Lijončani, jezen je zapustil mesto Lijon, v času revolucije je postal član konventa in je iskal prilike, da se maščuje nad Lijonom.

Prilika je prišla. Predsednik jakobinskega kluba v Lijonu je pozval z letaki »svobodno meščanstvo«, da očisti mesto aristokratov. Že so se zbirale lačne hijene. Meščani so prijeli predsednika, obsodili so ga na smrt in obglavili na trgu Terrause.

To je bilo pravo in pošteno menite vi? — Konvent je sodil drugače: »Lijon je prestopil postave svobode in bratstva, Lijona ni več! — Podro naj se palače premožnih, ostanejo naj samo bolnišnice, šole, javni spomeniki in hiše revčev. Ime Lijon naj se izbriše! Prihodnje ime bo: »Osvojena srednja«. Na razvalinah naj se postavi spomenik z napisom: Lijon se je boril proti svobodi — Lijona ni več!«

Collot d' Herbois je dosegel dovoljenje, da sme usmrtiti uporne meščane po več vkup, da vodi on s svojimi prijatelji Fouchéjem Couthonom in generalom Rousinom kaznovavno ekspedicijo.

Velika, čudno pisana armada se je zbrala pred Lijonom. Tudi jaz sem moral s svojo kompanijo iz savojskega gorovja, kjer smo postajali ne vem čemu? v snegu in stradali vsak dan štiriindvajset ur. Mi smo bili vojaki že pod staro vlado, ostali smo pod novo — ker je bila tu glava še najbolj varna... Stari vojaki smo bili še poštenjaki, torej smo se grdo gledali z jato razbojnikov katere je nabral konvent v krvavem blatu prestolnice in ji je dal ime armade. Konjenica je bila izborna: konjarji in lakaji, ki so denuncirali svoje gospodarje in so oropali njihove hleve! — Moja kompanija je sovražila to sodrgo in marsikateri tiste bande je našel smrt v dvoboju z poštenim vojakom. Pomislite samo, da je plačeval konvent nas, stare vojake s slabim papirjem, ona drhal pa je dobivala po 30 sous na dan, pravega kovanega denarja — no konvent je že vedel zakaj plačuje sodrgo.

Sedemdeset dni se je branil Lijon. Branil pogumno in obupno. Potem se je predalo mesto svoji grozni usodi. Korakali smo vanj, na čelu »armade« je jezdil Collot s svojimi tovariši. Ulice so bile prazne, vrata in okna zaprta, le tu in tam se je pokazala ženska, ki je gledala nevoljno na nas. Collot je pisal

v Pariz: »Lijonci so se zarili v jame iz katerih so prihajali med časom obleganja, da so morili prave prijatelje svobode.«

Zaman so se skrivali... Kmalu so bile vse ječe polne, kmalu so se glasile eksplozije, ki so poganjale v zrak hiše obsojencev. Podrli so cele ulice. Morija v imenu bratstva in svobode se je pričela. Stvar se je vršila silno na kratko — s sodbo in tudi brez sodbe, povem vam nekaj zgledov:

Sodniki so nosili na črni opasnici sablje, prsa jim je križala trikolora, na tem traku je bila mala sekirica. Ako se je dotaknil sodnik pri razpravi sekirice je to pomenilo smrt po giljotini, ako se je dotaknil sodnik z desnico svojega čela, je bil zapadel jetnik ustrelitvi, ako je iztegnil sodnik roko preko mize, je bil jetnik oproščen — če se je pa zmotila eskorta in je peljala oproščenega na morišče — ni to bilo nič posebnega.

In koga so oprostili krvi željni sodniki? — karkoli si odgovoril, krivdo so našli v vsaki besedi. — Collet vpraša obtoženca: »Kaj misliš o Jezusu?« — Oni revež meni, da si reši življenje in reče: »Mislim, da je bil slepar.« — Collet, ki je bil vendar popoln brezverec, vzroji: »Kaj?! Slepar! On, ki je učil, da smo si vsi bratje? — Veliki sansculotte iz Judeje! Na giljotino z zločincem!«

Druga vpraša Collet: »Veruješ v Boga?« — Oni odgovor: v skrbi, da bi odgovoril zadovoljivo: »Ne poznam ga.« — Collet zarjovi: »Pojdi v smrt, da ga spoznaš!«

Vsako opoldne so izpraznili ječe. Jetnike so pripeljali na mestni trg, pred mestno hišo, razporedili so jih pred veliki stopnicami, za njimi so stali orožniki in vojaki. Uradnik na balustradi je prečital obsodbo, vojaki so gnali obsojene na krvavi trg. Giljotina je rezala, puške so streljale — žepi sodrge in sodnikov so se polnili. —

Ne mislite, da nas ni bilo sram, nas vojakov stare vlade, ki smo še živeli v tradicijah slavnih pohodov in vojskah in smo bili ponižani za spremljevalce rabljev — toda kdor je pokazal le sled sočutja z obsojenimi je stopil iz vrste straž v vrsto onih nesrečnih — mi pa smo bili večinoma poženjeni, daleč doma nas je čakala žena z otroci — in zakaj bi človek žrtvoval zaman življenje. Gotovo je tudi, da smo se privadili vsega tega, človek podivja v divjem času, res se mi zdí danes v spominu vse groznejše kot mi je bilo tedaj pred očmi.

Poglejte: Bila je moja vrsta, da spremim obsojene v smrt. Obsodba je bila ravno prečitana, bobnar udari, moj glas grmi preko tisočih glav... kar me prime tresoča roka za rokav, nekaj se stisne mimo mene, ženska se vrže obsojencu za vrat. Množica se vznemiri — ženska kriči — se ne da odtrgati. Dobil sem tri dni zapora. Huje se je godilo drugemu častniku: Spremljal je dvanajst na smrt obsojenih mož. Kar pretrže eden teh svoje vezi, podre dva vojaka in zbeži. Tekli so za njim, streljali, toda izginil je v tesnih ulicah pred-

mestja. Častnik je dobil nekaj dni ječe. Mogli smo gledati, da smo dobili častnika malo pred opoldnevom iz ječe, kajti kar so odpeljali opoldan so ustrelili ne da bi uvaževali kak ugovor. Saj so našli pri neki kanonadi 210 mrtvih ko je bilo obsojenih le 208. Domislili so se pač, da sta se branila dva moža iti iz ječe k smrti, trdeč, da sta jetničarjeva hlapca. Tako dober kup je bilo človeško življenje — tako se je zasramovala tiste dni pravica. Rešenega častnika je pretresel oni dogodek tako, da je pobegnil ob prvi priliki na Piemontsko. Včasih se nam je posrečilo vtakniti jetnika v vojaško obleko — tak je potegnil kakor hitro je mogel preko meje.

V Lijonu je bila tedaj ravnina ob cesti posajena z starimi drevesi. Ob tej ravnini so izkopali globoke jarke. Četrtega decembra sem spremljal tja dvesto obsojenih. Za nami se je valila truma žena, otrok in »svobodnih državljanov«. Zvezani obsojeni so prihajali v sredi orožnikov, vojaki so tvorili železni špalir.

Bila jim je spoznana smrt od puške. Jaz sem imel štiristo vojakov za sto obsojenih in moj tovariš je imel dvesto novincev, nabranih pred kratkim na kmetih za drugih sto.

Od drevesa do drevesa je napeljala iznajdljiva krutost vrv, ki je bila napeljana za meter visoko. Na to vrv so navezali konec motvoza, ki je vezal roke žrtev, vse lepo po vrsti, in petnajst korakov pred njimi so se postavili v dveh vrstah vojaki.

Strašen prizor. »Vse v redu!« javi orožnik. Puške so nabite in naperjene v drhteča srca. Vzdignem sabljo — bobnar udari... »Ogenj!«

Vse visi tiho ob vrvi... V istem hipu ustrelje novinci... krik groze mi prereže mozeg, mi naježi lase... kriku se odzove strašna jeka razdivjanih ljudi. Nikdo ni bil smrtno zadet od nevajenih rok novincev — vsi so se zvijali ob vrvi, da so se stresala stara drevesa, vsi so tulili: »Usmilite se! Rešite nas!« »Moja glava! Noge!« — Temu je razdrobila kroglja čeljusti, drugemu je raznesla ramo. Nekemu Mertensu je odnesla roko ob zapestju in prestrelila vrv. Bežal je kriče in krvaveč... Oddelek konjenice je hitel za njim in ga je razskal.

Hitro ukažem svojim vojakom basati, pa tresle so se jim roke! S svojim moštvom zakrijem novince, zapovem: »Ogenj!« — in vse je viselo trdo in mirno ob vrvi.

Pritožbe nad nepravičnim in nečloveškim ravnanjem tribunala so našle pot v Pariz. Konvent je zapovedal, da bodi izvrševanje sodbe naglo, a ne prenaglo, ne nečloveško. Collet je odgovoril: »Kralji so kaznovali počasi, ker so bili slabotni in kruti, pravica ljudstva mora biti točna, krepak izraz ljudske volje.« — Na republičane je izdal Collet oglas: »Prazno sočutje naj ne stare prožnosti Vašega duha, da ne postanete sužnji senc, ki prihajajo iz praznine Vašega praznoverja. Kaj Vas moti? — Par podrtin, par trupel, ki niso bila več po-

trebna naravi in se vračajo v nič? — Osvobojenje sveta je cilj tega pustošenja. Ljudstvo zastopamo, božanstvo. Od ljudstva imamo blisk osvete in ne bomo ga dali iz rok dokler ne bodo uničeni sovražniki ljudstva. Pot do prenovljenja sveta nas vodi čez grobove in podrtine. Mi smo se lotili pravih sredstev, da pokažemo vsemogočnost ljudstva.» (Dalje.)

Najnovije vesti.

Naše čete prodirajo v Srbiji na vsi črti. V soboto, dne 14. t. m., so naši vzeli Obrenovac. Izgube Srbov so velikanške.

Listi poročajo, da se pričakuje bitka med nemškim in japonskim brodom.

Boji med Nemci in Francozi, Nemci in Rusi trajajo še vedno z vso srčnostjo naprej, ne da bi prišlo do odločitve.

Tudi se poroča, da je pričakovati pomorske bitke med Nemci in Rusi.

Podpisi za vojno posojilo naši državi so narasli že na 400 milijonov.

Vsi grški vojaški zavezanči od letnika 1885. so vpoklicani.

Trdnjava Przemysl je dobro pripravljena na obrambo.

Uradno se poroča dne 16. novembra, da je prišlo v bitki med Nemci in Rusi do odločilnih bojov. Odločitev je padla pri Wloclaweku. Rusi so izgubili 23.000 mož in 70 strojnih pušk. Pri Soldan in pri Lipnu so pa izgubili Rusi 5000 mož in 10 strojnih pušk.

Isti dan je prišlo poročilo, da je Valjevo v Srbiji padlo. Naše čete so sprejele v mestu s cvetkami, to je bilo slepilo, kajti cvetkam so sledile bombe in streli iz pušk.

Zima in Božič bosta kmalu zopet pred durmi. Za prihod teh dveh vsakoletnih obiskovalcev se mora tudi naš »Domoljub« prav resno pripraviti, ker za čaka vsako leto ob tej priliki ogromno delo. Zima in Božič pa prineseta našim vrlim in zvestim »Domoljubovcem« v 48., to je v zadnji novemberski številki položnico. Vsak naš naročnik bo torej že prve dni decembra lahko odpisal znesek 3 K za naročnino prihodnjega leta in s tem pomagal razbremeniti upravnikovo letoletno delo. Onim cenjenim naročnikom, ki le preradi odlašajo s plačilom preko novega leta, povemo pa že danes, da se jim bo list že v sredi januarja ustavil. Torej takoj, ko prejmete položnico, jih izpolnite in nesite na domačo pošto, na kateri prejmete list, ker le tako bomo mogli poslano plačilo vsakomur pravilno vknjižiti.

Vprašanja in odgovori.

J. K. K. V številki 45. »Domoljuba« med inserati so navedene turške srečke, ne pa one ogrske razredne loterije,

ki se pri nas ne smejo kupovati, kakor smo pojasnili v 37. št. našega lista.

F. A. G. Ga ni v izkazu ne med ranjenimi ne med padlimi. Zaznamka ujetnikov pa nimamo. Če je med ujetniki, se bo gotovo oglasil, kot se jih je že mnogo.

Dopisnikom. Dopisov brez podpisa ne moremo sprejemati.

Matilda Š. Ravnik. Pošta prihaja iz Amerike neredno, zato je treba potrpeti. Dela se v Ameriki naprej, toda vsled svetovne vojske le malo in zaslužek je slab, kakor posnemamo iz pisem naših Amerikancev.

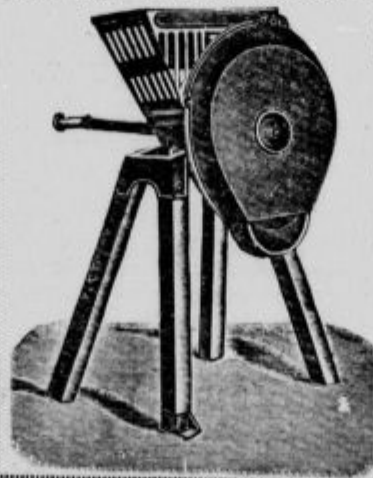
Dobre knjige.

Vojne razglednice, ki jih je te dni izdala uprava »Bogoljubova« v Ljubljani (kuverta 16 kosov 1 K), so primerne tudi za božično in novoletno dobo, na kar opozarjamo posebno p. n. razprodajalce. 2. skupina razglednic, ki izide prve dni decembra, bo stala s poštvino vred 1 krono in bo vsebovala samo izvirne božične in novoletne slike. — Cdpadli znesek se pošlje najbolje po nakaznici ali pa tudi v pisemnih znamkah. Posamezni izvodi razglednic se dobe po 10 vin. v vseh naših trgovinah.

Za »Družinsko Pratico« 1915 se kaže vedno večje zanimanje, posebno se to razvidi iz obilnih naročil iz Štajerske in Koroške. Izredno zanimiva vsebina letošnjega letnika skrbi sama za čim dalje večje razširjenje »Družinske Pratique« med našim ljudstvom. Dobiva se po vseh trgovinah ali pa naravnost pri založništvu v Ljubljani. Po pošti cena 34 vin.

Nekaj izvodov knjižice »Zločin v Sarajevu« je še na razpolago. Naroča se pri upravi »Slovenca« in velja po pošti 80 vinarjev. Dobiva se tudi v Katoliški Eukvarni in prodajalni Katoliškega tiskovnega društva.

Slamoreznice za pogon z roko ali s silo, vratila, mline za moko, stikalnice za sadje in grozdje, motorje, reporeznice, patentovane brzoparilne kotle različnih sistemov, sušilnice za sadje, kotle za žganje dobrega domačega izdelka, sejalne stroje ter vsakovrstne druge poljedelske stroje slovitih tovarov, zajamčeno brezhbitnih, po znano najnižjih cenah priporoča edina domača razpošiljalnica poljedelskih strojev

**Fr. Stupica v Ljubljani,
Marije Terezije cesta št. 1.**

Velika zaloga izvrstnih pečij od najenostavnejše do najfinejše izpeljave ter razne železnine, orodja, strojev za industrijo, stavbnega materiala i. dr.

Cene najnižje!

Postrežba poštna in točna!

Ceniki interesantom brezplačno na razpolago.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 11. nov. 57. 37. 63. 62. 55.
Linc, 14. nov. 20. 55. 58. 18. 1.

OROŽJE in KOLESA
na obroke. Posamezni deli najceneje il. ceniki zastoj

F. Dusek, tovarna orožja, koles, šivalnih strojev. Opočno ob drk. žel. 2125, Češko. 3357

Naročajte

„Slovenca“!

Denarja ni

draginja je vedno večja. Zasluge pa majhen. Ako bo čete z malim trudom gotovo 10 K na dan zaslužiti, pošljite za pojasnilo v pisnu znamko za 10 vin in svoj natančen naslov na:

JOSIP BATIČ

Ilirska Bistrica 30, Kranjska.

Kdor še ni

zahteval pojasnila radi nakupa izborne turške srečke, ga

zamore dobiti

takoj, in če srečko potem naroči, ž njo v srečnem slučaju že dne 1. decembra zadene

400.000 frankov!

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Učenec

za pekovsko obrt, se takoj sprejme pri Franc Beden v Ljubljani, Tržaška cesta 4. 3062

KAROL POLLAK,

tovarna usnja v Ljubljani in Kranju.

Izdeluje

gonilna jermena

za stroje najboljše kakovosti, kakor tudi jermena za šivanje in vezanje jermen. V zalogi so vedno jermena v vseh širinah za poljedelske stroje. Naročila na centralo Karol Pollak, Ljubljana. 2424 23